

SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK YAŞAM VE KENT ÇORUM ÇALIŞTAYI

Sonuç Raporu

HİTİT ÜNİVERSİTESİ YAYINLARI

Hitit Üniversitesi Kuzey Kampüsü Üçtutlar Mah. Çevre Yolu Bulvarı 19030

Çorum | TÜRKİYE

<https://yayin.hitit.edu.tr> | publisher@hitit.edu.tr

Yayınevi Sertifika No: 49188

ROR ID: <https://ror.org/01x8m3269>

ISNI: <https://isni.org/isni/0000000040369655X>

Kitap Adı

Sürdürülebilir Yaşam ve Kent: Çorum
Çalıştay Sonuç Raporu

Yayın Editörü

Dr. Hüseyin Taha TOPALOĞLU

Editörler

Doç. Dr. Menekşe ŞAHİN | Doç. Dr. Sevinç SOYOCAK

ISBN

978-605-5244-59-0

Yayın Türü

e-Kitap

Yayın Tarihi | Publication Date

2 Haziran 2026

Yayın Yeri

Çorum | TÜRKİYE

Yayın Dili

Türkçe

Grafik & Tasarım

Hüseyin Taha TOPALOĞLU

Bu sonuç raporu kitabının her hakkı saklıdır. Bu yayının tümü veya hiçbir bölümü önceden izin alınmaksızın çoğaltılamaz, basılıp yayınlanamaz, kaynak gösterilmeden alıntı yapılamaz. Bu yayında yer alan bildirilerde öne sürülen her türlü görüş ve sorumluluk yazarlarına aittir.

© CC BY-NC 4.0

Copyright 2025 by Hitit University. All rights reserved. No part of this book may be printed, Reproduced or distributed by any electronical, optical, mechanical or other means without the written permission of Hitit University

ORGANİZASYON KOMİTESİ

ÇALIŞTAY ONURSAL BAŞKANLARI

Dr. Halil İbrahim AŞGIN

Çorum Belediye Başkanı

Prof. Dr. Ali Osman ÖZTÜRK

Hitit Üniversitesi Rektörü

DÜZENLEME KURULU BAŞKANI

Prof. Dr. Nurcan BAYKAM

Hitit Üniversitesi Rektör Yardımcısı

DÜZENLEME KURULU

Prof. Dr. Selen ÖZAKAR AKÇA

Hitit Üniversitesi

Doç. Dr. Menekşe ŞAHİN

Hitit Üniversitesi

Dr. Öğr. Üyesi Eda AKTAŞ AKYILDIZ

Hitit Üniversitesi

Öğr. Gör. Dr. Tuğba GÜLEN

Hitit Üniversitesi

Öğr. Gör. Tuğrul YILDIRIM

Hitit Üniversitesi

Eray ÇETİNKAYA

Çorum Belediyesi Kültür ve Sosyal İşler Müdürü

MODERATÖRLER

Pro. Dr. Dursun Ali KÖSE

Prof. Dr. Metin UÇAR

Prof. Dr. Hakan REYHAN

Prof. Dr. Gülay YILMAZEL

Doç. Dr. Mehmet Kemal AYDIN

Doç. Dr. Özgür ÖZDİLLİ

Doç. Dr. Sevinç SOYOCAK

RAPORTÖRLER

Dr. Öğr. Üyesi Melda BOLAT

Arş. Gör. Dr. Emre KELEŞ

Arş. Gör. Fatih Sami ÖZAKYOL

Arş. Gör. Hüseyin Serhat SOLMAZ

Arş. Gör. Fatih CİNGÖZ

Öğr. Gör. Servet Ebrar BAYRAM

Burcu KABAKDERE

İÇİNDEKİLER

GİRİŞ	IV
Açlık ve Yoksulluğa Son, İnsana Yakışır İş ve Ekonomik Büyüme Hakan REYHAN Fatih Sami ÖZAKYOL.....	6
Sağlıklı ve Kaliteli Yaşam Gülay YILMAZEL Emre KELEŞ.....	13
Nitelikli Eğitim Mehmet Kemal AYDIN Servet Ebrar BAYRAM.....	20
Barış, Adalet ve Güçlü Kurumlar Metin UÇAR Hüseyin Serhat SOLMAZ.....	30
İklim Eylemi, Sudaki Yaşam, Karasal Yaşam, Temiz Su ve Sanitasyon, Erişilebilir ve Temiz Enerji Dursun Ali KÖSE Melda BOLAT.....	39
Sanayi, Yenilikçilik ve Altyapı Özgür ÖZDİLLİ Burak KABAKDERE.....	44
Sürdürülebilir Şehirler ve Topluluklar Sevinç SOYOCAK Fatih CİNGÖZ.....	53
Sonuç ve Değerlendirme	58

GİRİŞ

Küresel ölçekte derinleşen ekonomik krizler, iklim değişikliğinin yol açtığı çevresel tehditler, artan toplumsal eşitsizlikler ve hızlı kentleşme sürecinin yarattığı yapısal sorunlar, sürdürülebilir kalkınmanın yalnızca ulusal düzeyde ele alınamayacağını açık biçimde ortaya koymuştur. Günümüzde ekonomik büyüme, çevresel koruma ve toplumsal refah arasındaki dengeyi sağlamak, küresel ölçekte olduğu kadar yerel düzeyde de bütüncül bir yaklaşımı zorunlu kılmaktadır. Bu bağlamda sürdürülebilir kalkınma anlayışı, artık yalnızca uluslararası örgütlerin politika belgelerinde değil; yerel yönetimlerin, üniversitelerin, sivil toplum kuruluşlarının ve özel sektörün stratejik gündemlerinde de yer almaktadır. Zira kentler, hem sürdürülebilir kalkınma hedeflerinin uygulama alanları hem de bu hedeflere ulaşmanın temel aktörleri olarak öne çıkmaktadır. Yerel düzeyde alınan kararlar, doğrudan vatandaşların yaşam kalitesini etkilemekte; kentlerde ortaya çıkan sorunlar da küresel sürdürülebilirlik hedeflerinin gerçekleşmesini doğrudan etkilemektedir.

Bu çerçevede, “Sürdürülebilir Yaşam ve Kent: Çorum” başlıklı çalıştay, Hitit Üniversitesi koordinasyonunda ve çok sayıda paydaş kurumun katılımıyla, 20 Şubat 2025 tarihinde Çorum’da gerçekleştirilmiştir. Çalıştayın temel amacı, Birleşmiş Milletler Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları (SKA) doğrultusunda kentin mevcut durumunu değerlendirmek, sürdürülebilir kalkınma ilkeleriyle uyumlu politika önerileri geliştirmek ve bu önerilerin yerelden ulusala ölçeklenebilecek bir model oluşturmasını sağlamaktır. Çalıştay, sürdürülebilir kalkınmanın ekonomik, sosyal, çevresel ve kurumsal boyutlarını birlikte ele alarak, Çorum’un mevcut potansiyellerini ve karşı karşıya olduğu temel zorlukları bütüncül bir perspektifle tartışma olanağı sunmuştur.

Bu doğrultuda, çalıştay kapsamında belirlenen yedi ana tema, kentin çok boyutlu sürdürülebilirlik gündemini temsil edecek şekilde yapılandırılmıştır. Temalar arasında “Açlığa ve Yoksulluğa Son, İnsana Yakışır İş ve Ekonomik Büyüme”, “Sağlıklı ve Kaliteli Yaşam”, “Nitelikli Eğitim”, “Eşitsizliklerin Azaltılması ve Güçlü Kurumlar”, “İklim Eylemi ve Çevresel Sürdürülebilirlik”, “Sanayi, Yenilikçilik ve Altyapı” ile “Sürdürülebilir Şehirler ve Topluluklar” yer almaktadır. Her bir tema başlığı altında, Çorum’un sosyo-ekonomik yapısı, çevresel kaynak kullanımı, toplumsal eşitsizliklerle mücadelesi, yerel yönetim kapasitesi, eğitim sistemi, istihdam olanakları, sağlık hizmetlerine erişim, çevre koruma politikaları ve altyapı gereksinimleri detaylı biçimde ele alınmıştır.

Oturumlarda yalnızca sorun alanları tartışılmamış; aynı zamanda kentin güçlü yönleri, mevcut fırsatlar ve uygulanabilir çözüm önerileri de değerlendirilmiştir. Bu yaklaşım, çalıştay salt bir sorun tespit platformu olmaktan çıkarak, sürdürülebilirlik odaklı stratejik planlama ve yerel kapasite geliştirme sürecine dönüştürmüştür. Böylelikle çalıştay, üniversite, yerel yönetim, kamu kurumları, özel

sektör ve sivil toplum temsilcileri arasında sürdürülebilirlik ekseninde kalıcı bir iş birliği zemini oluşturmuştur.

Bu rapor, çalıştay oturumlarında ortaya çıkan görüş, değerlendirme ve önerileri sistematik bir biçimde derlemekte; aynı zamanda kavramsal bütünlüğü koruyarak akademik bir çerçeve içinde yeniden düzenlemektedir. Amaç, yalnızca Çorum özelinde bir yol haritası sunmak değil, aynı zamanda Türkiye'nin diğer kentleri için de model teşkil edebilecek iyi uygulama örnekleri ve politika önerileri geliştirmektir. Raporun temel hedefi, Çorum'un ekonomik dayanıklılığını artırmak, sosyal adaleti güçlendirmek, çevresel sürdürülebilirliği sağlamak ve kurumsal kapasiteyi geliştirmektir.

Bu bağlamda, “Sürdürülebilir Yaşam ve Kent: Çorum” çalıştayı hem yerel sürdürülebilirlik gündeminin somutlaştırılmasına hem de sürdürülebilir kalkınmanın yerelleştirilmesi sürecine önemli bir katkı sunmaktadır. Çalıştayda ortaya konan öneriler, yerel düzeyde geliştirilen çözümlerin ulusal politikalara entegre edilmesi açısından da değerlidir. Dolayısıyla bu rapor, yalnızca bir sonuç belgesi değil; aynı zamanda sürdürülebilir yaşam ve kent politikalarının geliştirilmesine yön verecek stratejik bir referans metni niteliği taşımaktadır.

Açlık ve Yoksulluğa Son, İnsana Yakışır İş ve Ekonomik Büyüme

Hakan REYHAN

Prof. Dr.

Hitit Üniversitesi

İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi

hakanreyhan@hitit.edu.tr

Fatih Sami ÖZAKYOL

Arş. Gör.

Hitit Üniversitesi

İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi

fatihsamiozakyol@hitit.edu.tr

1. Mevcut Durum ve Tespitler

Küresel ölçekte derinleşen ekonomik dalgalanmalar, iklim krizi, toplumsal eşitsizlikler ve hızlı kentleşme süreçleri, yerel düzeyde sürdürülebilir kalkınma politikalarının önemini artırmıştır. Bu bağlamda, Çorum'un sosyo-ekonomik yapısı, üretim deseni, çevresel kaynakları ve demografik özellikleri, sürdürülebilir kalkınma hedefleriyle doğrudan ilişkili çok boyutlu bir dönüşüm süreci yaşamaktadır. Kentin ekonomik, toplumsal ve çevresel dinamikleri incelendiğinde, sürdürülebilir kalkınma hedeflerine ulaşmanın önünde yapısal, kurumsal ve toplumsal engeller bulunduğu görülmektedir.

Çalışan Yoksulluğu ve Gelir Yetersizliği: Çorum'da çalışan nüfusun önemli bir kısmı asgari ücret düzeyinde gelir elde etmektedir. Bu durum, artan yaşam maliyetleri karşısında hanelerin geçimini zorlaştırmakta, çalışan yoksulluğunu derinleştirmektedir. Asgari ücretin fiilen ortalama ücret haline gelmesi, gelir dağılımında ciddi bir dengesizlik yaratmakta ve sosyal refah düzeyini olumsuz etkilemektedir. Gelir yetersizliği yalnızca bireysel refah kaybına yol açmamakta, aynı zamanda üretkenliği, toplumsal barışı ve kentteki ekonomik canlılığı da tehdit etmektedir. Çalışan kesimin büyük bir bölümünün geçim sıkıntısı yaşaması, sürdürülebilir kalkınma hedefleri arasında yer alan “yoksulluğa son” ve “insana yakışır iş” ilkelerinin yerelde yeterince hayata geçirilemediğini göstermektedir.

İşgücü Maliyetlerinin Ucuzlaması ve Göç Dinamikleri: Son yıllarda kentteki yabancı uyruklu işgücü sayısında gözle görülür bir artış yaşanmıştır. Göçmen işgücü, işverenler açısından kısa vadede maliyet avantajı sağlasa da uzun vadede işgücü piyasasında ücretlerin düşmesine, yerel çalışanların iş güvencesinin zayıflamasına ve kayıt dışı istihdamın artmasına neden olmaktadır. Bu durum, işgücü piyasasında dengesizlik yaratmakta, emek piyasasının adil rekabet koşullarını bozmakta ve toplumsal uyum üzerinde baskı oluşturmaktadır. Göçmenlerin ekonomik ve sosyal entegrasyonunda yaşanan güçlükler,

sürdürülebilir kalkınmanın temel unsurlarından biri olan kapsayıcılık ilkesinin yerel düzeyde zayıf kaldığını göstermektedir.

İstihdamda Plansızlık ve Sektörel Uyumsuzluk: Çorum'da işsizlik oranları görece yüksek olmakla birlikte, sanayi, imalat ve hizmet sektörlerinde nitelikli işgücü açığı dikkat çekmektedir. Bu durum, eğitim sistemi ile işgücü piyasası arasındaki yapısal uyumsuzluğun bir yansımasıdır. Özellikle mesleki ve teknik eğitim mezunlarının kendi alanlarında istihdam edilememesi, genç nüfusun beyin göçü veya düşük nitelikli işlerde çalışma eğilimini artırmaktadır. Bu tablo, eğitim-istihdam ilişkisinin güçlendirilmesi ve sanayi ile eğitim kurumları arasında koordinasyonun geliştirilmesi gerekliliğini ortaya koymaktadır.

Tarım Sektöründe Kırılganlık: Çorum'un verimli tarım arazileri önemli bir ekonomik potansiyel taşımaktadır; ancak küçük ölçekli tarım işletmeleri artan girdi maliyetleri, pazarlama zorlukları ve teknolojik yetersizlikler nedeniyle rekabet gücünü kaybetmektedir. Tarım sektöründeki bu kırılganlık, kırsal yoksulluğu derinleştirmekte ve kent merkezine göçü teşvik etmektedir. Tarımsal üretimde sürdürülebilirliğin sağlanamaması hem gıda güvenliğini hem de kırsal kalkınmayı tehdit eden bir unsur haline gelmiştir. Bu durum, “açlığa son” ve “karasal yaşam” gibi sürdürülebilir kalkınma amaçlarıyla doğrudan ilişkilidir.

Kadınların İstihdama Katılımındaki Düşüklük: Kadınların işgücüne katılım oranı hem ülke ortalamasının hem de uluslararası standartların altında seyretmektedir. Toplumsal cinsiyet rolleri, bakım yükümlülükleri ve işgücü piyasasındaki yapısal engeller, kadınların ekonomik hayata katılımını sınırlamaktadır. Bu durum, kentin potansiyel insan kaynağının önemli bir kısmının ekonomik üretim sürecine dahil olamaması anlamına gelmektedir. Kadınların düşük istihdam oranı, toplumsal cinsiyet eşitliği hedefiyle birlikte sosyal adalet ve kapsayıcı kalkınma ilkelerinin gerçekleştirilmesini güçleştirmektedir.

Nitelikli İşgücünün Göçü ve Beyin Göçü: Çorum'da özellikle genç ve eğitimli nüfusun büyük şehirler ya da yurt dışına yönelmesi, kentin uzun vadeli kalkınma potansiyelini zayıflatmaktadır. Beyin göçü, yalnızca bireysel fırsat arayışının sonucu değil, aynı zamanda yerel düzeyde yenilikçilik, araştırma ve girişimcilik ortamlarının yetersizliğinin bir göstergesidir. Nitelikli işgücünün kaybı, bilgi temelli üretim kapasitesini sınırlamakta ve sanayi ile hizmet sektörlerinin dönüşümünü engellemektedir.

Uzun Çalışma Saatleri ve İş-Yaşam Dengesi: Kentte çalışma sürelerinin uzun olması, çalışanların verimliliğini, psikolojik sağlığını ve yaşam kalitesini olumsuz etkilemektedir. İş-yaşam dengesinin bozulması, yalnızca bireysel tükenmişliğe değil, aynı zamanda üretim verimliliğinin azalmasına ve toplumsal refahın düşmesine neden olmaktadır. Bu durum, sürdürülebilir kalkınmanın “insana yakışır iş ve ekonomik büyüme” hedefiyle çelişen bir tabloyu ortaya koymaktadır.

Açlık ve Gıda Güvencesi Riski: Son yıllarda gıda fiyatlarında yaşanan artış, özellikle düşük gelirli hanelerde temel beslenme ihtiyaçlarının karşılanmasını zorlaştırmıştır. Çorum gibi tarımsal üretim potansiyeli yüksek bir kentte bile, açlık riski taşıyan nüfusun artması, gıda güvencesi konusunda yapısal bir kırılganlığa işaret etmektedir. Bu tablo, üretim-tüketim zincirinin sürdürülebilirlik ilkeleri çerçevesinde yeniden yapılandırılmasını zorunlu kılmaktadır.

Sektörel Dengesizlik ve Ekonomik Kırılganlık: Çorum ekonomisi belirli sektörlerle, özellikle imalat sanayine bağımlı bir yapı sergilemektedir. Sektörel çeşitliliğin sınırlı olması, ekonomik dalgalanmalara karşı kırılganlığı artırmakta, istihdam olanaklarını daraltmaktadır. Yenilikçilik, teknoloji adaptasyonu ve hizmet sektörünün güçlendirilmesi yönünde atılacak adımlar, bu kırılgan yapının aşılması açısından önem taşımaktadır.

Ahlaki ve Etik Değerlerde Aşınma: Ekonomik baskılar, rekabet koşullarındaki adaletsizlikler ve gelir dağılımındaki bozulma, toplumsal düzeyde etik değerlerin aşınmasına yol açmaktadır. Bu durum, sosyal güvenin zedelenmesine, kayıt dışı ekonomik ilişkilerin yaygınlaşmasına ve adil rekabet ortamının bozulmasına neden olmaktadır. Uzun vadede, toplumsal dayanışma ve güven kültürünün zayıflaması, sürdürülebilir kalkınma sürecini olumsuz etkileyebilecek önemli bir risk olarak değerlendirilmelidir.

2. Güçlü Yönler

Verimli Tarım Arazileri ve Tarımsal Üretim Kapasitesi: Çorum, geniş yüzölçümü ve verimli toprakları sayesinde tarımsal üretim açısından yüksek bir potansiyele sahiptir. Bu durum hem gıda güvenliğinin sağlanmasına hem de kırsal ekonominin sürdürülebilirliğine katkı sağlamaktadır. Modern tarım teknikleri ve dijital tarım uygulamaları ile bu potansiyelin daha da artırılması mümkündür.

Gıda ve Makine Sanayinde Köklü Üretim Deneyimi: İlde yerleşik sanayi altyapısı, özellikle gıda işleme ve makine sektörlerinde uzun yıllara dayanan üretim tecrübesine sahiptir. Bu deneyim, istihdam yaratma, katma değer üretme ve ihracat kapasitesini artırma açısından güçlü bir avantaj sağlamaktadır.

Genç, Dinamik ve Çalışmaya İstekli Nüfus: Çorum'un genç ve dinamik nüfus yapısı, işgücü piyasasında esnekliği ve yenilikçi girişimcilik potansiyelini artırmaktadır. Doğru yönlendirme ve mesleki eğitimle genç nüfus, yerel kalkınmanın önemli bir motoru haline gelebilir.

Coğrafi Konum ve Lojistik Avantajlar: Çorum'un merkezi coğrafi konumu ve karayolu bağlantıları, ticaret ve lojistik faaliyetler için stratejik avantaj sunmaktadır. Bu avantaj, bölgenin ekonomik entegrasyonunu kolaylaştırmakta ve sanayi ile tarım ürünlerinin pazara ulaşımını hızlandırmaktadır.

Ekoturizm, Kültürel Miras ve Kırsal Turizm Potansiyeli: Tarihsel ve doğal

kaynaklar, ekoturizm ve kültür turizmi açısından ciddi fırsatlar sunmaktadır. Bu potansiyel, yerel ekonomiyi çeşitlendirmek ve kırsal kalkınmayı desteklemek açısından önemli bir araçtır.

Üniversitenin Varlığı ve Bilgi Üretimi: Üniversite, akademik bilgi üretimi ve sanayi ile iş birliği fırsatları sunarak inovasyon ve mesleki beceri gelişimini desteklemektedir. Bu yapı, bölgenin teknoloji ve bilgi tabanlı ekonomiye geçişinde kritik bir rol oynamaktadır.

Güçlü Toplumsal Dayanışma Kültürü: Çorum toplumu, paylaşımcı ve dayanışmacı bir karaktere sahiptir. Bu toplumsal sermaye, ortak projelerin uygulanmasını ve sosyal uyumun korunmasını kolaylaştırmaktadır.

3. Zayıf Yönler

Gelir Dağılımındaki Dengesizlik ve Çalışan Yoksulluğu: Çalışan nüfusun büyük bir kısmının asgari ücret düzeyinde gelir elde etmesi, yaşam maliyetlerini karşılamakta yetersiz kalmalarına ve yoksullaşmalarına neden olmaktadır. Bu durum, ekonomik adaletsizlik ve sosyal uyum açısından ciddi bir zafiyet oluşturmaktadır.

Asgari Ücretin Fiilen Ortalama Ücret Haline Gelmesi: Asgari ücret, çalışanların geniş kesimi için temel gelir kaynağı haline gelmiş, bu durum ekonomik eşitsizlikleri derinleştirmiştir. Enflasyonist baskılarla birleştiğinde, çalışanların alım gücünün düşmesine ve refah seviyelerinin azalmasına yol açmaktadır.

Kayıt Dışı İstihdam ve İş Güvencesizliği: Yüksek oranlarda kayıt dışı istihdam ve iş güvencesizliği, çalışan haklarını zedelemekte ve vergi gelirlerinde kayıplara neden olmaktadır. Bu durum, işgücü piyasasında haksız rekabeti güçlendirmekte ve ekonomik sürdürülebilirliği olumsuz etkilemektedir.

Eğitim-İstihdam Uyumsuzluğu ve Mesleki Beceri Eksikliği: Mezunların işgücü piyasasının ihtiyaçlarını karşılamada yetersiz kalması, eğitim ile sektörler arasındaki kopukluğun bir göstergesidir. Mesleki eğitim eksiklikleri, nitelikli ara eleman açığını artırmakta ve sanayide üretim verimliliğini sınırlamaktadır.

Kadın ve Gençlerin İstihdama Katılımının Düşüklüğü: Kadın ve genç nüfusun işgücüne katılımı sınırlı olup, toplumsal cinsiyet eşitsizliği ve genç işsizlik oranlarının yüksekliği ile doğrudan ilişkilidir. Bu durum, ekonomik potansiyelin tam olarak değerlendirilememesine ve sosyal kalkınmanın yavaşlamasına yol açmaktadır.

Tarımsal Üretimde Yüksek Maliyetler ve Düşük Verimlilik: Küçük ölçekli tarım işletmeleri, yüksek girdi maliyetleri ve teknolojik yetersizlikler nedeniyle rekabet gücünü kaybetmektedir. Bu durum, kırsal kalkınmayı sınırlamakta ve göç eğilimini artırmaktadır.

Göçmen İşgücünün Entegrasyonunda Sorunlar: Yabancı uyruklu işçilerin artışı kısa vadede işverenler için maliyet avantajı sağlasa da, uzun vadede yerel

işgücünün ücret baskısı altında kalmasına ve sosyal uyum sorunlarına yol açmaktadır.

Kırsal Altyapı ve Tarımsal Teknoloji Eksiklikleri: Köylerde ve kırsal alanlarda altyapı eksiklikleri (internet, ulaşım, enerji) ve modern tarım teknolojilerine erişim kısıtlılığı, kırsal kalkınmayı ve tersine göçü olumsuz etkilemektedir.

Düşük Motivasyon: Uzun mesai süreleri ve ekonomik belirsizlikler, çalışan motivasyonunu olumsuz etkilemektedir. Bu durum, verimlilik kayıplarına ve sosyal güven ortamının zayıflamasına neden olmaktadır.

4. Fırsatlar

Yeşil Mutabakat ve Sürdürülebilir Üretim Finansmanları: Avrupa Yeşil Mutabakatı ve ulusal sürdürülebilir üretim politikaları, enerji verimliliği, karbon salınımının azaltılması ve yenilenebilir enerji projeleri için fon kaynakları yaratmaktadır. Bu fırsat, Çorum sanayi ve tarım sektörlerinde çevresel sürdürülebilirliği desteklemektedir.

Tarımda Dijitalleşme ve Akıllı Teknolojiler: Dijital tarım, akıllı sulama ve modern üretim teknikleri, tarımsal verimliliği artırmakta ve küçük çiftçilerin rekabet gücünü yükseltmektedir. Bu sayede kırsal kalkınma ve gıda güvenliği güçlendirilebilir.

Üniversite-Sanayi İş birliği ile Yenilikçi Üretim Modelleri: Üniversitenin sağladığı bilgi birikimi, sanayi ile iş birliği projeleri ve sektörel beceri merkezleri ile entegre edilerek inovatif üretim ve teknoloji tabanlı girişimcilik desteklenebilir.

Kadın ve Genç Girişimciliğinin Desteklenmesi: Ulusal ve uluslararası destek programları, kadın ve gençlerin girişimcilik kapasitelerini artırarak işgücüne katılımlarını güçlendirmekte ve ekonomik çeşitliliğe katkı sağlamaktadır.

Ekonomik ve Sektörel Entegrasyon Potansiyeli: Tarım, sanayi ve hizmet sektörlerinin entegrasyonu, yerel ekonomiyi güçlendirmek, kırılganlığı azaltmak ve yeni iş alanları yaratmak için önemli bir fırsattır.

Kültürel Miras ve Doğa Temelli Turizm: Tarihsel ve doğal değerlerin turizmle buluşturulması, yeni gelir kaynakları sağlayarak yerel ekonomiyi çeşitlendirme ve kırsal kalkınmayı destekleme potansiyeline sahiptir.

5. Tehditler

Enflasyon ve Hane halkı Alım Gücünün Düşmesi: Yüksek enflasyon ve artan yaşam maliyetleri, özellikle düşük gelirli kesimlerin refahını sınırlamakta ve ekonomik kırılganlığı artırmaktadır.

Nitelikli İşgücünün Kent Dışına Kayması (Beyin Göçü): Nitelikli çalışanların göç etmesi, yerel üretim ve yenilik kapasitesini azaltmakta ve sanayide ara eleman eksikliğini derinleştirmektedir.

İklim Değişikliği ve Tarımsal Riskler: Kuraklık, su kaynaklarının azalması ve iklim

krizinin etkileri, tarımsal üretim ve kırsal kalkınmayı tehdit etmektedir.

Gelir Adaletsizliği ve Toplumsal Huzur Sorunları: Uzun süreli gelir dengesizliği, sosyal uyumu bozmakta ve toplumsal gerilimi artırmaktadır.

Kayıt Dışı Ekonomi ve İş Güvenliği İhlalleri: Kayıt dışı faaliyetler, haksız rekabeti ve vergi kayıplarını sürdürmekte, iş güvenliği standartlarının uygulanmasını güçleştirmektedir.

Genç İşsizliği ve Göç Eğilimi: İşsizlik nedeniyle gençlerin göç etmesi hem demografik avantajın kaybına hem de yerel işgücü piyasasında boşluk oluşmasına yol açmaktadır.

Küçük İşletmelerin Küresel Rekabette Ayakta Kalma Zorluğu: Enerji maliyetleri ve rekabet baskısı, küçük işletmelerin sürdürülebilirliğini tehdit etmekte ve ekonomik kırılganlığı artırmaktadır.

6. Çözüm Önerileri

Sosyal Politika ve Gelir Dağılımı Reformu: Belediyeler, vakıflar ve kamu kurumları tarafından yürütülen sosyal yardımlar tek bir sistem altında entegre edilmeli, dijital veri tabanları aracılığıyla etkinlik ve eşit dağılım sağlanmalıdır. Asgari ücret politikası gözden geçirilmeli, yaşam standartlarını güvenceleyen bir ücret düzeyi belirlenmeli ve kentsel yaşam maliyetini dengeleyici sübvansiyonlar uygulanmalıdır.

İstihdam ve Eğitim Uyumu: Üniversite, meslek liseleri ve sanayi iş birliği ile sektörel beceri merkezleri kurulmalı; mesleki eğitim, sanayinin güncel gereksinimleri ile uyumlu hale getirilmelidir. İŞKUR teşvikleri, kalıcı istihdamı destekleyecek şekilde düzenlenmelidir.

Tarım ve Kırsal Kalkınma: Üretici birlikleri ve kooperatifler güçlendirilmeli, küçük çiftçilere düşük faizli kredi, sözleşmeli üretim ve dijital tarım teknolojilerine erişim sağlanmalıdır. Kırsal altyapı iyileştirilmeli, genç nüfusun köylerde üretime yönlendirilmesi için tersine göç politikaları desteklenmelidir.

Kadın ve Genç İstihdamı: Kadınların işgücüne katılımını artıracak kreş destekleri, esnek çalışma modelleri ve mikro finans programları hayata geçirilmelidir. Gençler için start-up merkezleri ve girişimcilik kuluçka programları oluşturulmalı; yenilikçilik ve dijital beceriler önceliklendirilmelidir.

Kayıt Dışı Ekonomi ve Etik Dönüşüm: Sanayi işletmeleri düzenli denetimlere tabi tutulmalı, iş güvenliği ve çevre standartlarını ihlal eden faaliyetlere yaptırım uygulanmalıdır. Etik iş kültürü ve sürdürülebilir üretim forumları kurulmalıdır.

Yeşil Dönüşüm ve Sürdürülebilir Sanayi: Enerji verimliliği yatırımları teşvik edilmeli, karbon ayak izini azaltan üretim süreçleri ve geri dönüşüm projeleri desteklenmelidir. Sanayi bölgelerinde atık yönetimi ve enerji dönüşümü için yerel eylem planları hazırlanmalıdır.

Girişimcilik ve Yerel Ekonomi: Kk ve orta ölçekli işletmelere yönelik finansman mekanizmaları geliştirilmelidir. Tarım, gastronomi, el sanatları ve kültür temelli üretim alanlarında yerel markalaşma stratejileri benimsenmeli, kırsal turizm ve ekoturizm temelli gelir kaynakları yaratılmalıdır.

Sağlıklı ve Kaliteli Yaşam

Gülay YILMAZEL
Prof. Dr.
Hitit Üniversitesi
Hemşirelik Fakültesi
gulayyilmazel@hitit.edu.tr
Emre KELEŞ
Arş. Gör
Hitit Üniversitesi
Sağlık Bilimleri Fakültesi
emrekeles@hitit.edu.tr

1. Mevcut Durum ve Tespitler

Sosyal ve Ekonomik Durum: Çorum'da çalışan nüfusun büyük bir kısmı asgari ücret düzeyinde gelir elde etmekte olup, artan yaşam maliyetleri karşısında bu durum hanelerin geçiminde ciddi güçlükler yaratmaktadır. Çalışan yoksulluğu riski yaygınlaşmakta ve gelir dağılımındaki adaletsizlik, bireysel refahın yanı sıra toplumsal barış ve üretim motivasyonunu da tehdit etmektedir. Göçmen işgücünün artması, ücretlerin baskılanmasına ve yerel işgücünün dezavantajlı duruma düşmesine yol açmaktadır. Göçmenlerin işgücü piyasasına entegrasyonu sırasında yaşanan sorunlar, sosyal uyum ve ekonomik verimlilik üzerinde olumsuz etkiler yaratmaktadır. Eğitim sistemi ile işgücü piyasası arasındaki uyumsuzluk, gençlerin niteliklerine uygun istihdam bulamamasına ve düşük nitelikli işlerde çalışmasına yol açmaktadır. Bu durum, beyin göçü ve genç işsizliği riskini artırmaktadır.

Tarım ve Kırsal Yapı: Çorum'un verimli tarım arazileri önemli bir avantaj sağlamakla birlikte, küçük ölçekli işletmeler yüksek maliyetler, piyasa dalgalanmaları ve modern tarım tekniklerine erişim sorunları nedeniyle rekabet güçlerini kaybetmektedir. Bu kırılganlık, kırsal yoksulluğu artırmakta, gıda güvenliğini dolayısıyla sağlıklı ve kaliteli yaşamı tehdit etmektedir.

Sağlık ve Yaşam Kalitesi: Kentte sağlıklı yaşamın teşvik edilmesi, yaşam kalitesinin artırılması ve toplumun sağlık okuryazarlığının geliştirilmesi yönünde güçlü çalışmalar yapılmaktadır. Ancak yaşlı nüfusun artışı, kronik hastalıklar, obezite, tütün ve bağımlılık yapıcı maddelerin kullanımındaki artış, sağlıklı yaşamın önünde engel teşkil etmektedir. Küreselleşme ve dijitalleşme, kent sakinlerinin sağlık davranışlarını değiştirmekte ve yerel yönetimlerin müdahale kapasitesini artırmaktadır.

2. Güçlü Yönler

Verimli Tarım Arazileri ve Tarımsal Üretim Potansiyeli: Çorum ilinin geniş ve verimli tarım arazileri, yüksek üretim kapasitesi sunmakta ve hem gıda güvenliğini sağlamak hem de kırsal kalkınmayı desteklemek açısından önemli bir kaynak

oluşturmaktadır. Bu doğal avantaj, tarımsal üretimin çeşitlendirilmesi ve yerel ekonomik değerlerin artırılması için stratejik bir temel sağlamaktadır.

Sanayi ve İhracat Kapasitesi: İlde özellikle gıda ve makine sanayinde köklü bir üretim deneyimi mevcuttur. Bu durum, ekonomik çeşitliliği artırmakta ve yerel ekonominin dış pazarlara açılmasını mümkün kılmaktadır. Sanayi altyapısının gelişmişliği, istihdam yaratma ve katma değer üretme kapasitesini güçlendirmektedir.

Genç ve Dinamik Nüfus: Çalışmaya istekli ve eğitimli genç nüfus, yenilikçi girişimcilik ve ekonomik kalkınma için önemli bir potansiyel sunmaktadır. Bu demografik yapı, doğru yönlendirme ve mesleki eğitim programlarıyla istihdam edilebilir ve bölgesel kalkınma hedeflerine katkı sağlayabilir.

Stratejik Coğrafi Konum: Çorum'un karayolu ve ulaşım altyapısı, lojistik ve ticaret faaliyetleri açısından avantaj sağlamaktadır. Stratejik konumu hem yerel hem de bölgesel ekonomik entegrasyonun artırılmasına olanak tanımakta, ticaret ve sanayi yatırımları için cazip bir ortam yaratmaktadır.

Ekoturizm ve Kırsal Turizm Kaynakları: Kent, zengin kültürel mirası ve doğal kaynakları ile ekoturizm ve kırsal turizm potansiyeline sahiptir. Bu kaynakların değerlendirilmesi, yerel ekonomiyi çeşitlendirecek yeni gelir alanları yaratmakta ve sürdürülebilir kalkınmayı desteklemektedir.

Toplumsal Dayanışma ve Aidiyet Kültürü: Çorum toplumunda güçlü bir sosyal sermaye ve dayanışma kültürü mevcuttur. Bu durum, ortak projelerin hayata geçirilmesini kolaylaştırmakta, toplumsal uyumu ve yerel kalkınma girişimlerinin başarısını desteklemektedir.

Sağlık ve Spor Altyapısı: Belediye ve üniversite iş birliği ile oluşturulmuş spor tesisleri, yürüyüş ve bisiklet yolları ile fiziksel aktiviteyi teşvik eden park alanları, kentte sağlıklı yaşam kültürünün yaygınlaşmasına katkı sağlamaktadır. Bu altyapı, toplumsal sağlık farkındalığını artırmakta ve kent sakinlerinin yaşam kalitesini desteklemektedir.

Bağımlılıkla Mücadele ve Farkındalık Programları: Yeşilay, Emniyet Müdürlüğü ve üniversitenin iş birliği ile yürütülen bağımlılıkla mücadele ve farkındalık programları, toplumda bilinç oluşturmakta ve bağımlılık yapıcı maddelerle mücadelede etkili bir sivil-toplum-devlet iş birliği modeli sunmaktadır.

3. Zayıf Yönler

Gelir Dağılımındaki Dengesizlik ve Enflasyon Baskısı: Çorum'da hanelerin artan yaşam maliyetleri karşısında alım gücünün sınırlı olması, toplumsal eşitsizliklerin derinleşmesine yol açmaktadır. Bu durum, yalnızca ekonomik refahı değil, aynı zamanda toplumsal barışı ve bireylerin üretkenlik motivasyonunu da olumsuz etkilemektedir.

Asgari Ücretin Yaygınlaşması: Çalışan nüfusun önemli bir kısmının asgari ücret düzeyinde gelir elde etmesi, çalışan yoksulluğunu artırmakta ve iş motivasyonunu düşürmektedir. Bu durum, işgücü piyasasında ücret dengesizliğine ve uzun vadede verimlilik kaybına neden olmaktadır.

Kayıt Dışı İstihdam ve İş Güvencesizliği: Kayıt dışı istihdamın yaygınlığı, çalışanların sosyal haklara erişimini kısıtlamakta ve iş güvencesini tehdit etmektedir. Bu durum, işgücü piyasasında adaletsiz rekabet ortamı yaratmakta ve uzun vadeli ekonomik sürdürülebilirliği zayıflatmaktadır.

Eğitim ve İstihdam Uyumsuzluğu: Eğitim müfredatının işgücü piyasasının ihtiyaçlarıyla uyumsuzluğu, gençlerin kendi alanlarında istihdam edilememesine ve düşük nitelikli işlerde çalışmak zorunda kalmasına neden olmaktadır. Bu durum, beyin göçünü tetiklemekte ve bölgesel ekonomik kalkınmayı sınırlamaktadır.

Kırsal Altyapı Yetersizlikleri: Kırsal alanlarda internet, enerji ve ulaşım gibi temel altyapı eksiklikleri, modern tarım tekniklerinin uygulanmasını zorlaştırmakta ve kırsal kalkınmanın önünde engel teşkil etmektedir. Altyapı eksiklikleri, genç nüfusun kırsaldan kentlere göçünü artırmakta ve üretim sürdürülebilirliğini azaltmaktadır.

Göçmen İşgücünün Entegrasyon Sorunları: Yabancı uyruklu işgücünün yerel ekonomiye entegrasyonunda yaşanan güçlükler, hem sosyal uyumu hem de iş piyasasındaki dengeyi olumsuz etkilemektedir. Bu durum, uzun vadede yerel işgücünün istihdam olanaklarını sınırlandırmakta ve ücret baskısı yaratmaktadır.

Kadın ve Genç İşgücünün Düşük Katılımı: Kadınların ve genç nüfusun işgücüne katılım oranının düşük olması, şehrin ekonomik potansiyelinin tam olarak kullanılamamasına yol açmaktadır. Bu durum, toplumsal cinsiyet eşitliği ve demografik avantajların etkin bir şekilde değerlendirilememesi anlamına gelmektedir.

Uzun Çalışma Saatleri ve İş-Yaşam Dengesi Eksikliği: Çalışma sürelerinin uzunluğu, iş-yaşam dengesini bozmakta ve çalışanların verimliliği, motivasyonu ile fiziksel ve zihinsel sağlığı üzerinde olumsuz etkiler yaratmaktadır. Bu durum, uzun vadede hem bireysel hem de toplumsal düzeyde yıpranmaya yol açmaktadır.

Ahlaki ve Etik Sorunlar: Ekonomik baskılar ve iş dünyasındaki rekabet koşulları, bazı alanlarda ahlaki ve etik değerlerin aşınmasına neden olmaktadır. Bu durum, toplumsal güven ortamını zedelemekte ve iş dünyasında adil rekabeti engellemektedir.

Sağlık Riskleri: Obezite, kronik hastalıklar, bağımlılık yapıcı maddeler ve trafik kazaları gibi sağlık riskleri, kentte yaşam kalitesini olumsuz etkilemektedir. Bu sorunlar hem bireysel sağlık hem de toplumsal refah üzerinde uzun vadeli olumsuz etkiler yaratmaktadır.

4. Fırsatlar

Yeşil Mutabakat ve Sürdürülebilir Üretim Süreçleri: Avrupa Yeşil Mutabakatı ve benzeri sürdürülebilir üretim programları, Çorum'da çevre dostu üretim uygulamalarının yaygınlaştırılması ve yeni fon kaynaklarına erişim açısından önemli ekonomik fırsatlar sunmaktadır. Bu süreç, enerji verimliliğini artırmak, karbon ayak izini azaltmak ve yenilenebilir enerji yatırımlarını teşvik etmek için stratejik bir ortam yaratmaktadır.

Tarımda Dijitalleşme ve Modern Teknikler: Akıllı sulama sistemleri, dijital tarım uygulamaları ve organik üretim teknikleri, tarım sektöründe verimliliği artırmakta ve küçük ile orta ölçekli üreticilerin rekabet gücünü yükseltmektedir. Bu teknolojik dönüşüm hem gıda güvenliği hem de kırsal kalkınma açısından uzun vadeli fırsatlar sunmaktadır.

Üniversite-Sanayi İş birliği ve Yenilikçi Üretim Modelleri: Hitit Üniversitesi ve yerel sanayi kuruluşları arasında geliştirilecek iş birlikleri, AR-GE faaliyetleri, prototip üretimi ve yenilikçi üretim modellerinin hayata geçirilmesi için fırsatlar yaratmaktadır. Bu durum, ekonomik değer yaratmanın yanı sıra bölgesel inovasyon kapasitesini de güçlendirmektedir.

Kadın ve Genç Girişimciliğini Destekleyen Ulusal ve Uluslararası Programlar: Kadın ve genç girişimciliğini teşvik eden ulusal ve uluslararası destek mekanizmaları, yerel ekonominin çeşitlenmesine ve sürdürülebilir kalkınmaya katkı sağlayabilir. Mikro finans programları, start-up kuluçka merkezleri ve girişimcilik eğitimleri, yeni iş alanlarının açılmasına ve yenilikçi ekonomik faaliyetlerin artmasına zemin hazırlamaktadır.

Kültürel ve Doğa Temelli Turizm Potansiyeli: Çorum'un zengin kültürel mirası, doğal kaynakları ve kırsal turizm potansiyeli, ekoturizm ve kültür turizmi aracılığıyla yerel ekonomiyi çeşitlendirme fırsatları sunmaktadır. Bu alan, istihdam yaratma, gelir kaynaklarını artırma ve kırsal kalkınmayı destekleme açısından stratejik öneme sahiptir.

Sağlıklı Kent ve Spor Altyapısı: Belediye ve üniversite destekli spor tesisleri, yürüyüş ve bisiklet yolları ile sağlık ve fiziksel aktivite programlarının yaygınlaştırılması, toplumun yaşam kalitesini artırmakta ve sağlıklı kent hedefi doğrultusunda uzun vadeli toplumsal kazanımlar sağlamaktadır. Bu fırsat, hem bireysel sağlığı desteklemekte hem de kentte sosyal katılım ve dayanışmayı güçlendirmektedir.

5. Tehditler

Enflasyon ve Hane Halkının Alım Gücünün Düşmesi: Artan fiyatlar ve enflasyonist baskılar, hane halklarının gelirlerini sınırlamakta ve temel ihtiyaçlara erişimi zorlaştırmaktadır. Bu durum, toplumsal eşitsizlikleri derinleştirerek uzun vadede

sosyal huzuru ve ekonomik istikrarı olumsuz etkileyebilmektedir.

Nitelikli İşgücünün Kent Dışına Göç Etmesi: Beyin göçü ve yüksek vasıflı işgücünün kent dışına kayması, yerel sanayi ve hizmet sektörlerinin gelişimini sınırlamakta, yenilikçi girişimcilik potansiyelini düşürmekte ve ekonomik verimliliği olumsuz etkilemektedir.

İklim Değişikliği, Kuraklık ve Tarımsal Riskler: Kuraklık ve iklim değişikliğinin etkileri, tarımsal üretim kapasitesini ve gıda güvenliğini tehdit etmektedir. Özellikle küçük ve orta ölçekli tarım işletmeleri, su kaynaklarının azalması ve iklim dalgalanmalarına karşı savunmasızdır.

Gelir Adaletsizliği ve Toplumsal Gerilimler: Uzun süreli gelir eşitsizlikleri, ekonomik adaletsizliği derinleştirerek toplumsal huzuru bozma riski taşımaktadır. Bu durum, sosyal barışın sürdürülmesi ve ortak kalkınma hedeflerinin gerçekleştirilmesi açısından önemli bir tehdittir.

Kayıt Dışı Ekonomi ve İş Güvenliği İhlalleri: Kayıt dışı ekonomik faaliyetler ve iş güvenliği standartlarına uyulmaması hem çalışanların haklarını tehdit etmekte hem de ekonomik istikrarı ve sürdürülebilir üretim süreçlerini zayıflatmaktadır.

Genç İşsizliği ve Kentten Göç Eğilimi: Genç nüfusun işsizlik nedeniyle kent dışına göç etmesi, demografik dengenin bozulmasına ve yerel ekonominin dinamizminin azalmasına yol açmaktadır. Bu durum, uzun vadeli ekonomik kalkınma hedefleri için önemli bir risk unsuru oluşturmaktadır.

Küresel Rekabet Baskısı ve Küçük İşletmelerin Sürdürülebilirliği: Küresel piyasalardaki rekabet baskısı, küçük ve orta ölçekli işletmelerin ayakta kalmasını zorlaştırmakta, yerel üretim kapasitesi ve ekonomik çeşitliliği tehdit etmektedir.

Sağlık Riskleri ve Toplumsal Yaşam Kalitesi: Obezite, bağımlılık ve trafik kazaları gibi sağlık riskleri, bireylerin yaşam kalitesini düşürmekte ve sağlık altyapısı üzerinde ek yük yaratmaktadır. Bu durum, uzun vadede kentte sürdürülebilir bir yaşam ve üretken işgücü için ciddi bir tehdit oluşturmaktadır.

6. Çözüm Önerileri

Beslenme ve Gıda Güvenliği: Okullarda Beslenme Alışkanlıkları Araştırmaları: Okullardaki öğrencilerin beslenme sorunları ve mevcut besin tüketimi alışkanlıkları detaylı olarak araştırılmalıdır. Bu araştırmalar, sağlıklı beslenme programlarının daha etkin bir şekilde geliştirilmesine olanak sağlayacaktır.

Kantin ve Gıda Denetimlerinin Kapsayıcılığının Artırılması: Okullarda yapılan kantin ve gıda denetimlerinin içeriği genişletilmeli ve daha kapsamlı hale getirilmelidir. Bu, öğrencilere sunulan gıdaların kalitesi ve güvenliği konusunda standartların yükseltilmesini sağlayacaktır.

Okullarda Beslenme Danışmanlığı Sisteminin Kurulması: Öğrencilerin sağlıklı beslenme konusunda bireysel rehberlik alabilecekleri bir beslenme danışmanlığı

sistemi okullarda kurulmalıdır. Bu sistem, öğrencilerin kişiselleştirilmiş beslenme ihtiyaçlarına yönelik destek sunacaktır.

Yerel Üreticileri Destekleme ve Organik Pazar Kurulumu: Yerel üreticiler desteklenerek, halkın taze ve sağlıklı gıdalara erişimini kolaylaştıracak organik pazarlar kurulmalıdır. Bu adım hem yerel ekonomiyi canlandıracak hem de gıda güvenliğini artıracaktır.

Pestisit Analizlerinin Sıklaştırılması: Halka sunulan gıdaların pestisit analizleri daha sık ve düzenli olarak yapılmalıdır. Bu sayede, gıda güvenliği sağlanacak ve tüketicilerin sağlığı korunacaktır.

Fiziksel Aktivite ve Hareketli Yaşam: “Günde 10.000 Adım Çorum” Programının Aktif Uygulanması: Sağlıklı Beslenme ve Hareketli Hayat Programı kapsamında, “Günde 10.000 Adım Çorum” sloganıyla yürüyüş etkinlikleri düzenlenmelidir. Bu etkinlikler, toplumun her kesiminde fiziksel aktivite bilincini artırmak amacıyla eğitim kampanyalarıyla desteklenmelidir.

Okul ve İşyerlerinde Fiziksel Aktivite Olanaklarının Artırılması: Okullarda ve işyerlerinde fiziksel aktivite olanaklarını artırıcı tedbirler alınmalıdır. Bu kapsamda, spor alanlarının ve antrenör istihdamının artırılması, bireylerin günlük yaşamlarında daha aktif olmalarını teşvik edecektir.

Spor Tesislerinin Artırılması ve Bisiklet Yollarının Geliştirilmesi: Kent merkezinde, il ve ilçelerde spor tesislerinin sayısı artırılmalıdır. Bisiklet yolları planlanmalı ve bisiklet kullanımı teşvik edilerek, hem fiziksel aktivite hem de çevre dostu ulaşım desteklenmelidir.

Düşük Maliyetli Çadır Spor Salonlarının Oluşturulması: Çorum’un iklimine uygun olarak, daha düşük maliyetli çadır spor salonları oluşturulmalıdır. Bu tesisler, her mevsimde fiziksel aktivite imkanları sunarak sporun yaygınlaşmasına katkı sağlayacaktır.

Hassas Gruplara Özel Spor Alanları ve Programlar: Kadınlar, engelliler ve yaşlılar gibi hassas ve kırılgan gruplar için özel spor alanları oluşturulmalıdır. Bu grupların sportif faaliyetlere katılımlarını teşvik edici özel programlar başlatılarak, fiziksel aktiviteye erişimleri kolaylaştırılmalıdır.

7. Yaşlı Sağlığı ve Toplumsal Entegrasyon

Üçüncü Yaş Üniversitesinin Hayata Geçirilmesi: Çorum’da yaşlı bireylerin sağlık profilleri ve gereksinimleri doğrultusunda sağlık okuryazarlığı becerilerini geliştirmeye yönelik bir “Üçüncü Yaş Üniversitesi” kurulmalıdır. Bu, yaşlıların aktif ve sağlıklı bir yaşam sürmelerine destek olacaktır.

Yaşlıların Genç Kuşaklarla Etkinliklerinin Artırılması: Yaşlı bireylerin genç kuşaklarla bir arada olabileceği etkinlikler artırılmalıdır. Bu tür etkileşimler, kuşaklar arası bağları güçlendirecek ve yaşlıların toplumsal hayata katılımlarını artıracaktır.

Çorum’u Yaşlı Dostu Kent Yapma Müdahaleleri: Çorum’un “Yaşlı Dostu Kent” olabilmesi yönünde çok sektörlü (multisektöriyel) müdahaleler hayata geçirilmelidir. Bu kapsamda, yaşlıların ihtiyaçlarına uygun kentsel düzenlemeler ve sosyal hizmetler geliştirilmelidir.

Halk Sağlığı Araştırmaları ve Bağımlılıkla Mücadele: Düzenli Kent Sağlığı Araştırmaları: Her beş yılda bir kapsamlı kent sağlığı araştırması yapılmalıdır. Bu araştırma, kentin obezite, fiziksel hareketsizlik, kronik hastalık, yaşlı nüfus, tütün ve bağımlılık yapıcı madde kullanımı, trafik kazaları ve yaralanma profilini belirlemelidir. Elde edilen verilerle kentin sağlığının yıllar içindeki değişimi ortaya konulmalıdır.

Bağımlılıkla Mücadelede Çocukların Boş Zaman Aktivitelerinin Değerlendirilmesi: Bağımlılıkla mücadeleye yönelik olarak, okullarda çocukların boş zaman aktivitelerini değerlendirmede farklı ve yaratıcı yöntemler uygulanmalıdır. Bu, çocukları zararlı alışkanlıklardan uzak tutarak olumlu alanlara yönlendirecektir.

Bağımlılık Yapıcı Maddeler Konusunda Eğitim Çalışmaları: Eğitim sektöründe çalışanlar ve aileler, bağımlılık yapıcı maddeler konusunda düzenli olarak eğitilmelidir. Bu eğitimler, erken farkındalık ve müdahale için kritik öneme sahiptir.

Bağımlılıkla Mücadelede Gönüllülüğün Artırılması: Bağımlılıkla mücadele çalışmalarında görev alacak gönüllülerin sayısı artırılmalıdır. Gönüllülerin aktif katılımı, bu alandaki mücadeleyi daha güçlü hale getirecektir.

“Dumansız Kent” Hedefiyle Sigara İçilemez Alanların Artırılması: “Dumansız Kent” hedefine ulaşmak için sigara içilemez alanların sayısı artırılmalıdır. Bu uygulama, halk sağlığını koruyacak ve pasif içicilik riskini azaltacaktır.

Trafik Kazalarını Önlemeye Yönelik Uygulamalar: Kentte trafik kazalarına bağlı yaralanma ve ölümlerin önüne geçmek için toplu taşıma araçlarının kullanımını özendirmeye yönelik uygulamalar hayata geçirilmelidir. Ayrıca, bisiklet yollarına yönelik çevresel düzenlemeler yapılarak güvenli ulaşım sağlanmalıdır.

Nitelikli Eğitim

Mehmet Kemal AYDIN

Doç. Dr.

Hitit Üniversitesi

mehmetkemalaydin@hitit.edu.tr

Servet Ebrar BAYRAM

Öğr. Gör.

Hitit Üniversitesi

sebrarbayram@hitit.edu.tr

1. Mevcut Durum ve Tespitler

Eğitim sistemi, bireylerin potansiyellerini gerçekleştirebilmeleri ve toplumsal kalkınmanın sürdürülebilirliğini sağlamada kilit bir rol üstlenmektedir. Ancak günümüz eğitim ortamında karşılaşılan yapısal, içeriksel ve uygulamaya yönelik çeşitli sorunlar, sistemin etkinliğini ve kapsayıcılığını sınırlandırmaktadır. Mevcut durumun çok boyutlu bir bakış açısıyla değerlendirilmesi ve temel sorun alanlarının ortaya çıkarılması üzerinde durulmuştur. Nitelikli Eğitim bağlamında tartışılan konular aşağıda verilmiştir.

Eğitimde Fırsat Eşitsizliği ve Kapsayıcılık: Sınav odaklı yapısıyla eğitim sistemi, dezavantajlı grupların fırsatlara erişimini kısıtlamaktadır. Kapsayıcılık ilkesi teorik olarak benimsense de uygulamada ciddi aksaklıklar yaşanmaktadır. Bu durum, dezavantajlı bireylerin eğitim olanaklarından yeterince yararlanamamasına neden olmaktadır.

Eğitim Politikaları: Sık değişen ve kısa vadeli çözümlere odaklanan eğitim politikaları, sistemin uzun vadeli gelişimini engellemektedir. Stratejik planlama eksikliği, eğitimde sürdürülebilirliği zayıflatmaktadır.

Öğretmen Yeterlilikleri ve Mesleki Gelişim: 21. yüzyıl becerilerine uygun mesleki gelişim yetersiz kalmakta, özellikle dijital okuryazarlık alanında eksiklikler dikkat çekmektedir. Öğretmen seçimi ve niteliği konusunda uluslararası örneklerle kıyaslandığında önemli farklar bulunmaktadır.

Müfredatın Kapsamı ve İçeriği: Akademik başarıya aşırı odaklanma, öğrencilerin sosyal, kültürel ve sanatsal gelişimini gölgede bırakmaktadır. Beden eğitimi gibi dersler, gelişimsel katkılarından çok müfredat tamamlama aracı olarak görülmektedir. Değerler eğitimi ve temel becerilerin (okuma yazma, fen, dijital okuryazarlık) gelişimi ise yeterince desteklenmemektedir.

Yaygın ve Yetişkin Eğitimi: Yaygın eğitim, gerekli altyapı ve bütçe desteğinden yoksundur. Halk eğitim merkezleri, kapasite sorunları nedeniyle potansiyel yararlanıcılara ulaşmakta zorlanmaktadır. Bu durum, yetenekli bireylerin erken yaşta keşfedilmesini ve geliştirilmesini engellemektedir.

Okul Yapısı ve Yönetimi: Okul türlerinin dengesiz dağılımı, öğrencilerin tercih

ettikleri okullara erişimini zorlaştırmakta, bazı okullar aşırı dolarken bazıları boş kalmaktadır. Ayrıca okul yöneticileri, eğitimin niteliğine odaklanmak yerine idari ve teknik konularla aşırı derecede meşgul olmaktadır.

Teknoloji Kullanımı ve Dijital Bağımlılık: Cep telefonu kullanımı ve dijital bağımlılık, öğrencilerin dikkatini dağıtmakta ve akademik başarıyı olumsuz etkilemektedir. Kurumlar arası iş birliğinin eksikliği, bu sorunun çözümünü zorlaştırmaktadır.

Veli Eğitimi ve Aile İletişimi: Ailelerin çocukların ilgi ve yeteneklerini tanıma konusundaki yetersizliği, çocukların potansiyellerini gerçekleştirmelerini engellemektedir. Boşanma oranlarının yüksekliği gibi sosyal etkenler de eğitimi olumsuz etkilemektedir. Veli eğitimi, bu noktada kritik bir ihtiyaç olarak öne çıkmaktadır.

İşgücü Piyasası ile Eğitim Arasındaki Uyum Sorunları: Gençlerde işsizlik ve gelecek kaygısı yaygındır. Eğitim çıktıları ile işgücü piyasası beklentileri arasında uyumsuzluk, diplomaların istihdam garantisi sağlamamasına yol açmaktadır.

Kurumlar Arası Koordinasyon Eksikliği: Eğitim, toplumsal etkiye sahip bir alan olmasına rağmen üniversiteler, okullar ve yerel yönetimler arasında iş birliği mekanizmaları yeterince güçlü değildir. Sürekli olduğu ortak çalışmaların eksikliği, eğitim sisteminin bütüncül gelişimini engellemektedir.

Bu tespitler, eğitim sisteminin yalnızca yapısal değil, aynı zamanda pedagojik, toplumsal ve yönetsel düzeyde de çok boyutlu sorunlarla karşı karşıya olduğunu göstermektedir. Kalıcı ve sürdürülebilir çözümler için bütüncül, veriye dayalı ve paydaşlar arası iş birliğine açık politikaların geliştirilmesi gerekmektedir.

2. Güçlü Yönler

Eğitimin Sürdürülebilir Kalkınmadaki Rolüne Yönelik Farkındalık: Çorum'da eğitim, yalnızca bireysel akademik başarının aracı olarak değil, aynı zamanda toplumsal, kültürel ve ekonomik kalkınmanın temel bileşeni olarak görülmektedir. Yerel yönetimler, üniversiteler ve Milli Eğitim Müdürlüğü, eğitim süreçlerinin bölgesel kalkınma hedefleriyle uyumlu hale getirilmesi gerektiğinin bilincindedir. Bu durum, Birleşmiş Milletler Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları (SKA) ile de örtüşmektedir. Özellikle kırsal bölgelerde uygulanan eğitim projeleri, gençlerin ve kadınların toplumsal hayata katılımını güçlendirerek sosyal sermayeyi artırmaktadır. Böylece eğitim hem bireysel refahı hem de yerel ekonomik canlılığı destekleyen bir kalkınma aracı işlevi görmektedir.

Fırsat Eşitliğine Yönelik Politika Bilinci: Çorum'da eğitimde fırsat eşitliği konusundaki farkındalık son yıllarda belirgin biçimde artmıştır. İl genelinde dezavantajlı grupların (kırsal bölgelerde yaşayan öğrenciler, kız çocukları, özel gereksinimli bireyler) eğitime erişimini kolaylaştırmaya yönelik projeler

yürütülmektedir. Milli Eğitim Müdürlüğü'nün "taşımali eğitim sistemi", "öğrenci burs programları" ve "kız çocuklarının okullaşma oranını artırma" girişimleri, bu bilincin somut göstergeleridir. Ayrıca, belediyeler ve sivil toplum kuruluşları, eğitimde eşitliği destekleyen sosyal sorumluluk projeleriyle bu sürece katkı sunmaktadır. Bu yaklaşım, sosyal adaletin yerel ölçekte kurumsallaşmasına zemin hazırlamaktadır.

Dijital Dönüşüm Süreçlerinin Benimsenmesi: Çorum'da eğitimde dijitalleşme hem kamu kurumları hem de üniversite düzeyinde önemli bir gündem haline gelmiştir. Özellikle Çorum Belediyesi, Hitit Üniversitesi ve Milli Eğitim Müdürlüğü iş birliğiyle dijital eğitim altyapısının güçlendirilmesine yönelik adımlar atılmaktadır. Akıllı tahta uygulamaları, çevrim içi eğitim platformları ve dijital kütüphaneler aracılığıyla eğitimin erişilebilirliği artırılmıştır. Bununla birlikte, kırsal bölgelerde internet altyapısının yetersizliği ve dijital donanım eksiklikleri, dijitalleşmenin potansiyelini sınırlamaktadır. Bu nedenle, yerel dijital dönüşüm stratejileri geliştirilerek tüm öğrencilerin eşit erişimini sağlamak sürdürülebilir bir öncelik haline gelmiştir.

Hayat Boyu Öğrenme Kültürünün Teşviki: Çorum'da yaşam boyu öğrenme kültürü giderek güçlenmektedir. Halk eğitim merkezleri, belediyelerin meslek edindirme kursları ve Hitit Üniversitesi Sürekli Eğitim Merkezi (HÜSEM), bireylerin sürekli öğrenme süreçlerine katılımını desteklemektedir. Bu kurumlar, özellikle kadınlar ve genç işsizler için mesleki beceri kazandırma programları düzenlemektedir. Böylelikle eğitim, sadece genç nüfus için değil, tüm yaş grupları için toplumsal dönüşümün aracı haline gelmektedir. Bu süreç, bireylerin istihdam olanaklarını genişletirken, sosyal uyumu ve üretkenliği de artırmaktadır.

Öğretmen Gelişimi Konusunda Kurumsal Farkındalık: Eğitim kalitesinin sürdürülebilirliği, öğretmenlerin mesleki niteliğiyle doğrudan ilişkilidir. Çorum'da öğretmenlerin sürekli mesleki gelişimlerini destekleyen seminerler, hizmet içi eğitimler ve akademik iş birlikleri artış göstermektedir. Hitit Üniversitesi Eğitim Fakültesi'nin öğretmenlik mesleği yeterlilikleri üzerine yaptığı akademik çalışmalar ve Milli Eğitim Müdürlüğü'nün öğretmen eğitim programları, bu farkındalığın kurumsal düzeyde benimsendiğini göstermektedir. Bu bağlamda, öğretmenlerin pedagojik becerilerinin yanı sıra dijital okuryazarlık ve sürdürülebilir kalkınma temelli eğitim yaklaşımlarına uyumları da önem kazanmaktadır.

21. Yüzyıl Becerilerine Odaklanma: Çorum'daki eğitim kurumlarında, eleştirel düşünme, problem çözme, yaratıcılık ve dijital okuryazarlık gibi 21. yüzyıl becerilerine odaklanma yönünde farkındalık artmaktadır. Bu beceriler, yalnızca akademik müfredatta değil, aynı zamanda sosyal sorumluluk projeleri ve yenilikçi atölye çalışmaları aracılığıyla desteklenmektedir. Öğrencilerin girişimcilik, çevre bilinci ve toplumsal dayanışma gibi konularda farkındalık kazanmaları, bölgesel kalkınma vizyonuna katkı sunmaktadır.

Üniversite-Okul İş Birliği Potansiyeli: Çorum'da Hitit Üniversitesi ile ildeki ilk ve ortaöğretim kurumları arasında kurulabilecek iş birlikleri, eğitimin niteliğini artırma açısından önemli bir fırsat sunmaktadır. Üniversite bünyesindeki akademik birikim, yerel okulların eğitim programlarına danışmanlık, staj ve proje desteği yoluyla aktarılabilir. Bu tür yatay ilişkiler hem öğretmenlerin hem de öğrencilerin çağın gereklerine uygun bir öğrenme ekosistemine dahil olmalarını sağlayacaktır. Ayrıca bu iş birliği, bölgesel kalkınma stratejilerinde eğitim-bilim ilişkisini güçlendirecektir.

Yerel Yönetimlerle İş Birliği Konusunda İsteklilik: Çorum'daki yerel yönetimler, eğitim süreçlerine doğrudan katkı sağlamaya yönelik kurumsal bir eğilim sergilemektedir. Belediyeler, okul altyapılarının iyileştirilmesi, çevre düzenlemeleri, sosyal etkinlikler ve burs destekleriyle eğitim sistemine tamamlayıcı bir rol üstlenmektedir. Ayrıca, "Sağlıklı Kent" ve "Sürdürülebilir Şehirleşme" projeleri kapsamında eğitim kurumlarıyla ortak programlar yürütülmesi, kentte katılımcı yönetim anlayışının geliştiğini göstermektedir. Bu yaklaşım, eğitimi yalnızca merkezi bir politika değil, yerel bir kalkınma dinamiği olarak ele almaktadır.

3. Zayıf Yönler

Eğitimde Fırsat Eşitsizliklerinin Devamı: Çorum'da eğitimde fırsat eşitliğini geliştirmeye yönelik politikalar sürdürülse de, şehir merkezi ile kırsal bölgeler arasındaki farklar halen belirgindir. Özellikle kırsal mahallelerde ve küçük ilçelerde okullaşma oranları, eğitim altyapısı ve öğretmen dağılımı açısından merkez ilçelere kıyasla dezavantajlar bulunmaktadır. Kız çocuklarının ortaöğretim sonrası eğitime devam oranı, sosyo-kültürel normlar ve ekonomik zorluklar nedeniyle düşüktür. Bu durum, sürdürülebilir kalkınmanın temel ilkesi olan "kimseyi geride bırakmama" hedefiyle çelişmektedir. Eğitimde fırsat eşitliğinin güçlenmesi için sosyo-ekonomik engellerin azaltılması yönünde daha kapsayıcı politikalar gerekmektedir.

Dijital Erişimde Altyapı Sorunları: Eğitimde dijitalleşmeye yönelik çabalar artmakla birlikte, altyapı eksiklikleri ve dijital uçurum önemli bir sorun alanı olmaya devam etmektedir. Özellikle kırsal bölgelerde internet erişimi sınırlı, dijital donanım yetersizdir. Bu durum, uzaktan eğitim süreçlerinde öğrenciler arasında derin bir eşitsizlik yaratmaktadır. Dijital okuryazarlık düzeyi hem öğrenciler hem de bazı öğretmenler arasında farklılık göstermektedir. Bu nedenle dijital eğitim araçlarının etkin kullanımını sağlamak için yerel düzeyde altyapı yatırımları ve dijital beceri geliştirme programları öncelikli hale getirilmelidir.

Eğitim-İstihdam Uyumunun Zayıflığı: Çorum'da mesleki ve teknik eğitimin bölgesel iş gücü piyasasıyla yeterince örtüşmediği görülmektedir. Hitit Üniversitesi ve meslek liselerinde verilen eğitim, sanayi ve tarım sektörlerinin nitelikli iş gücü talebini her zaman karşılayamamaktadır. Bu uyumsuzluk, mezunların istihdamda yaşadığı güçlükleri artırmakta, genç işsizliğini beslemekte ve beyin göçünü tetiklemektedir. Eğitim programlarının yerel sanayi yapısına entegre edilmemesi,

sürdürülebilir kalkınmanın ekonomik boyutunda verimlilik kaybına neden olmaktadır. Bu alanda üniversite-sanayi iş birliğinin daha sistematik bir çerçeveye oturtulması gerekmektedir.

Öğretmen Dağılımı ve Nitelik Dengesizlikleri: Eğitim kalitesinin belirleyici unsurlarından biri olan öğretmen dağılımı, Çorum'da homojen değildir. Kırsal bölgelerde öğretmen sirkülasyonu yüksek, kadrolu öğretmen oranı ise düşüktür. Bu durum, öğrencilerin akademik gelişimini olumsuz etkilemekte ve eğitimde sürekliliği zayıflatmaktadır. Ayrıca bazı okullarda öğretmenlerin dijital pedagojik becerileri sınırlı kalmakta, bu da yenilikçi öğretim yöntemlerinin uygulanmasını güçleştirmektedir. Mesleki gelişim desteklerinin kırsal alanlara yaygınlaştırılması ve öğretmenlerin bölgesel dağılımını dengeleyen teşvik politikaları önem kazanmaktadır.

Eğitim Altyapısında Eşitsizlikler: Çorum genelinde okul binalarının fiziki koşulları, donanım düzeyleri ve teknolojik olanakları arasında ciddi farklılıklar bulunmaktadır. Merkezdeki okullar genellikle modern donanıma sahipken, ilçelerdeki bazı eğitim kurumları halen eski binalarda, sınırlı kaynaklarla eğitim vermektedir. Laboratuvar, kütüphane ve spor alanı eksiklikleri, öğrencilerin 21. yüzyıl becerilerini geliştirme olanaklarını sınırlamaktadır. Bu altyapısal eşitsizlikler, bölgesel gelişmişlik farklarının eğitim alanına yansımaları açıkça göstermektedir.

Hayat Boyu Öğrenme Süreçlerinin Sınırlı Yaygınlığı: Her ne kadar Çorum'da halk eğitim merkezleri ve belediye destekli kurslar aktif olsa da yetişkin eğitimi ve sürekli öğrenme süreçleri hala sınırlı bir katılımı yürütülmektedir. Katılımın düşük olmasının temel nedenleri arasında zaman, mekan ve ekonomik engellerin yanı sıra, yetişkinlerin öğrenmeye yönelik motivasyon eksikliği de yer almaktadır. Bu durum, bireylerin değişen ekonomik koşullara ve dijital dönüşüme uyum kabiliyetini zayıflatmaktadır. Yaşam boyu öğrenme kültürünün tabana yayılması için hem farkındalık hem erişim politikalarının güçlendirilmesi gereklidir.

Üniversite-Yerel Ekonomi Bağlantısının Zayıflığı: Hitit Üniversitesi'nin akademik potansiyeli yüksek olmasına karşın, yerel ekonomiye doğrudan bilgi transferi ve yenilik üretimi sınırlı kalmaktadır. Üniversite-sanayi iş birliği projeleri çoğunlukla kısa vadeli ya da proje bazlı yürütülmekte, kalıcı bir inovasyon ekosistemi oluşturulamamaktadır. Bu durum, üniversitenin bölgesel kalkınma üzerindeki etkisini azaltmaktadır. Akademik bilgi ve yerel üretim arasındaki bu kopukluk, hem eğitim sisteminin uygulamalı yönünü zayıflatmakta hem de öğrencilerin istihdam edilebilirlik becerilerini sınırlamaktadır.

Ailelerin Eğitime Katılımında Yetersizlik: Çorum'da ailelerin eğitime ilgisi artmakla birlikte, eğitim süreçlerine aktif katılım henüz istenilen düzeye ulaşmamıştır. Özellikle düşük gelirli ailelerde eğitim, çoğu zaman ekonomik bir yük olarak algılanmakta; çocukların eğitim sürecine duygusal ve sosyal destek sınırlı

kalmaktadır. Rehberlik faaliyetleri ve veli eğitim programlarının etki alanı genişletilmediği sürece, aile-okul iş birliği sürdürülebilir bir yapıya kavuşamayacaktır. Bu durum, öğrencilerin başarı düzeyini ve motivasyonunu dolaylı biçimde etkilemektedir.

Dezavantajlı Grupların Eğitim Süreçlerine Katılım Sorunları: Özel gereksinimli bireylerin, göçmen çocukların ve düşük gelirli hanelerden gelen öğrencilerin eğitim süreçlerine tam katılımı sağlanamamaktadır. Engelli bireylere yönelik özel eğitim hizmetleri yetersiz; göçmen öğrencilerin dil ve uyum sorunları ise öğrenme sürecinde belirgin bir eşitsizlik yaratmaktadır. Sosyal dışlanmayı önlemeye yönelik eğitim destek mekanizmaları, çoğu zaman proje bazlı kalmakta, süreklilik kazanmamaktadır. Bu durum, kapsayıcı eğitim hedeflerinin tam anlamıyla gerçekleşmesini engellemektedir.

Eğitimde Ölçme, Değerlendirme ve İzleme Mekanizmalarının Yetersizliği: Eğitim politikalarının sürdürülebilirliği için gerekli olan izleme ve değerlendirme sistemleri Çorum'da yeterince kurumsallaşmamıştır. Okulların performans ölçütleri, kalite göstergeleri ve öğrenci memnuniyetine dayalı analizler sistematik biçimde yürütülmemektedir. Bu durum, karar vericilerin veri temelli politika üretmesini zorlaştırmaktadır. Eğitimde kalite yönetimi kültürünün güçlendirilmesi hem yerel hem ulusal düzeyde planlama süreçlerini destekleyecektir.

Eğitimin Sosyo-Kültürel Boyutunda Sınırlı Etkinlik: Eğitim kurumlarının sanatsal, kültürel ve çevresel faaliyetlerdeki etki alanı sınırlıdır. Öğrencilerin sosyo-kültürel gelişimini destekleyen projeler genellikle merkez okullarda yoğunlaşmakta, kırsal bölgelerde aynı fırsatlar sunulamamaktadır. Kültürel etkinliklerin eğitim süreçlerine entegre edilmemesi, öğrencilerin toplumsal aidiyet duygusunu zayıflatmaktadır. Sürdürülebilir kalkınma açısından kültürel sürdürülebilirlik unsuru, bu nedenle yeterince görünür değildir.

Kurumsal Koordinasyon Eksikliği: Çorum'da eğitim alanında faaliyet gösteren kurumlar (üniversite, belediyeler, milli eğitim, sivil toplum kuruluşları) arasında iş birliği niyeti güçlü olsa da, koordinasyon ve süreklilik bakımından eksiklikler bulunmaktadır. Projeler genellikle bağımsız biçimde yürütülmekte, ortak hedefler etrafında kurumsal bir bütünlük sağlanamamaktadır. Bu durum, kaynakların etkin kullanımını ve sürdürülebilir sonuç üretimini zorlaştırmaktadır. Eğitimde kurumsal eşgüdümün güçlendirilmesi, bölgesel kalkınmanın en önemli stratejik gerekliliklerinden biridir.

4. Fırsatlar

Bölgesel Üniversite Varlığı ve Akademik Potansiyel: Hitit Üniversitesi'nin şehirde yer alması, Çorum'da eğitim, araştırma ve inovasyon temelli kalkınma için güçlü bir fırsat oluşturmaktadır. Üniversitenin farklı fakülteleri ve araştırma merkezleri, yerel ekonomiye bilgi aktarımı sağlayabilecek insan kaynağına ve araştırma kapasitesine

sahiptir. Bu potansiyel hem öğretmen yetiştirme hem de okul-üniversite iş birliklerinin güçlenmesi açısından değerlendirilebilir.

Dijital Dönüşüm Süreçlerine Uyum Potansiyeli: Son yıllarda Milli Eğitim Bakanlığı'nın dijitalleşme yatırımları (EBA platformu, FATİH projesi vb.) Çorum'daki okulların dijital öğrenme kültürünü geliştirmesi için önemli bir altyapı fırsatı sunmaktadır. Yerel düzeyde dijital okuryazarlık projeleriyle bu potansiyel artırılabilir; özellikle genç nüfusun teknolojiye yatkınlığı, eğitimde dijital dönüşümün hızlanmasını destekleyebilir.

Yerel Yönetimlerin Eğitim Odaklı Yaklaşımları: Çorum Belediyesi ve ilçe belediyelerinin kültürel, sanatsal ve sosyal etkinlikler düzenlemedeki aktif tutumu, eğitim kurumlarıyla iş birliği geliştirmek için uygun bir zemin oluşturmaktadır. Belediye bünyesinde eğitim müdürlüğü veya koordinasyon birimlerinin kurulmasıyla, yerel yönetimlerin eğitime kurumsal düzeyde katkı sağlaması mümkündür.

Hayat Boyu Öğrenme Kültürünün Gelişmesi: Halk eğitim merkezlerinin yaygın faaliyetleri, bireylerin sürekli öğrenmeye katılımını artırma potansiyeline sahiptir. Bu merkezlerin dijital ve teknik becerilere yönelik yeni kurslarla desteklenmesi, bölgesel istihdam kapasitesini güçlendirebilir. Özellikle kadınların ve gençlerin bu süreçlere katılımı, toplumsal kalkınmayı destekleyecektir.

Eğitimde Sosyal Sorumluluk Bilincinin Artması: Çorum'da kamu kurumları, üniversiteler ve sivil toplum kuruluşları arasında sosyal sorumluluk projelerine yönelik artan bir ilgi gözlemlenmektedir. Bu durum, gençlerin toplumsal farkındalık ve gönüllülük bilinci kazanmasını teşvik ederek eğitimle toplumsal dayanışma arasında güçlü bir bağ kurma fırsatı sunmaktadır.

Yerel Kültür ve Tarih Varlığının Eğitime Entegrasyonu: Çorum'un zengin tarihsel ve kültürel birikimi (Hitit mirası, geleneksel el sanatları, arkeolojik alanlar) eğitimde kültürel sürdürülebilirliği güçlendirebilecek önemli bir kaynaktır. Bu mirasın ders içeriklerine ve okul dışı öğrenme etkinliklerine entegre edilmesi, öğrencilerde aidiyet duygusunu güçlendirebilir.

Kamu-Üniversite-STK İş Birliği Kapasitesi: Bölgedeki kurumlar arasında ortak proje üretmeye yönelik artan farkındalık, kaynakların daha etkin kullanımına ve uzun vadeli eğitim stratejilerinin geliştirilmesine zemin hazırlamaktadır. Bu iş birlikleri hem yerel hem ulusal düzeyde sürdürülebilir kalkınma hedeflerine hizmet edebilir.

Genç Nüfusun Yüksek Potansiyeli: Çorum'da genç nüfusun oranı görece yüksektir. Bu demografik avantaj, doğru yönlendirme ve beceri geliştirme politikalarıyla eğitimin dönüştürücü gücünü artırılabilir. Gençlerin teknoloji, tarım, çevre ve kültür alanlarında yenilikçi fikirlerle üretime katılımı, bölgesel kalkınmayı hızlandırma fırsatı sunmaktadır.

5. Tehditler

Kırsal Alanlarda Öğrenci Azalışı ve Okul Kapanmaları: Göç ve demografik değişim nedeniyle kırsal alanlarda öğrenci sayısının azalması, bazı okulların kapanmasına veya birleşmesine yol açmaktadır. Bu durum, eğitimde erişim sorunlarını derinleştirirken kırsal bölgelerin sosyo-kültürel yapısında da çözülmeye neden olmaktadır.

Gençlerde Umutsuzluk ve Göç Eğilimi: Eğitim sonrası istihdam olanaklarının sınırlılığı, gençlerde gelecek kaygısı ve kent dışına göç eğilimini artırmaktadır. Bu durum, hem eğitilmiş insan gücünün bölgede kalmasını zorlaştırmakta hem de yerel kalkınma potansiyelini azaltmaktadır.

Sosyo-Ekonomik Dengesizliklerin Eğitime Etkisi: Aile gelir düzeyleri arasındaki farklar, öğrencilerin eğitim materyallerine, dijital araçlara ve sosyal etkinliklere erişimini etkilemektedir. Bu eşitsizlik, fırsat eşitliği ilkesini zedeleyerek uzun vadede sosyal adaletsizlikleri derinleştirebilir.

Dijital Bağımlılık ve Dikkat Dağınıklığı: Akıllı telefon ve sosyal medya kullanımı, öğrenciler arasında giderek artmakta; bu durum dikkat sürelerinde azalmaya, akademik başarıda düşüşe yol açmaktadır. Dijital bağımlılık hem eğitim performansını hem de psikososyal gelişimi tehdit etmektedir.

Eğitim Politikalarında Süreklilik Eksikliği: Sık değişen müfredat ve sınav sistemleri hem öğretmenlerin hem öğrencilerin adaptasyon sürecini zorlaştırmaktadır. Bu durum, uzun vadeli planlamayı ve sürdürülebilir eğitim stratejilerini sekteye uğratmaktadır.

Kapsayıcı Eğitime Katılımda Yetersizlik: Özel gereksinimli bireylerin eğitime tam katılımını sağlayacak altyapı, materyal ve personel eksikliği devam etmektedir. Bu eksiklik hem fırsat eşitliğini hem de kapsayıcı eğitim hedeflerini tehdit etmektedir.

Aile İçi Sorunlar ve Sosyal Çözülme: Artan boşanma oranları, ekonomik stres ve ebeveyn ilgisizliği, öğrencilerin psikososyal gelişimini olumsuz etkilemektedir. Aile-okul iletişimde süreklilik sağlanmadığı sürece eğitim sürecinde duygusal kopukluklar devam edecektir.

Finansal Kaynakların Yetersizliği: Okulların bakım-onarım, donanım ve proje bütçelerinin sınırlı olması, yenilikçi eğitim uygulamalarının hayata geçirilmesini zorlaştırmaktadır. Bu durum, özellikle kırsal bölgelerde eğitim kalitesinin düşmesine yol açmaktadır.

Kültürel ve Sanatsal Eğitimin İhmal Edilmesi: Akademik başarı odaklı yaklaşım, sanat, müzik, spor ve kültür derslerinin geri planda kalmasına neden olmaktadır. Bu durum, öğrencilerin yaratıcılık, ifade ve sosyal becerilerinin gelişimini sınırlandırmaktadır.

İklim Krizi ve Çevresel Farkındalık Eksikliği: Çevresel sürdürülebilirlik, eğitim

süreçlerinde yeterince yer bulmamaktadır. Öğrencilerde doğa bilinci, atık yönetimi ve enerji tasarrufu gibi konulara yönelik farkındalık sınırlıdır. Bu eksiklik, sürdürülebilir kalkınma hedeflerinin çevresel boyutunu zayıflatmaktadır.

6. Çözüm Önerileri

Eğitimde Fırsat Eşitliği ve Kapsayıcılığın Güçlendirilmesi

- Dezavantajlı gruplara yönelik ücretsiz eğitim materyalleri ve dijital kaynaklar sağlanmalıdır.
- Taşınabilir eğitim, burs ve destek programları yaygınlaştırılmalıdır.
- Kapsayıcı eğitim uygulamalarını izlemek için etkili değerlendirme mekanizmaları kurulmalıdır.
- Özel gereksinimli bireyler için öğretmen eğitimleri artırılmalıdır.

Öğretmen Niteliği ve Mesleki Gelişimin Desteklenmesi

- Öğretmen eğitimlerine 21. yüzyıl becerileri (eleştirel düşünme, problem çözme, iş birliği) entegre edilmelidir.
- Alternatif öğretim yöntemlerini öğretmenlere kazandırmak için atölyeler düzenlenmelidir.
- Dijital içerik üretimi konusunda öğretmenlere yönelik sertifika programları geliştirilmelidir.
- Teknoloji entegrasyonu için okullarda rehber öğretmen görevlendirilmelidir.

Temel Akademik Yeterliklerin ve Okuma Kültürünün Geliştirilmesi

- Okuma alışkanlığı kazandırmak amacıyla okullarda düzenli kitap okuma saatleri planlanmalıdır.
- Öğrenci merkezli öğretim yöntemleri teşvik edilmeli, öğrenme eksikliklerini gidermeye yönelik alternatif ölçme-değerlendirme araçları uygulanmalıdır.
- STEM, fen ve dijital becerilere odaklanan eğitim etkinlikleri yaygınlaştırılmalıdır.

Uluslararası Göstergelere Dayalı Eğitim Politikası Geliştirilmesi

- OECD ve benzeri uluslararası kuruluşların raporları doğrultusunda eğitim politikaları şekillendirilmelidir.
- İyi uygulama örnekleri sistemli olarak paylaşılmalı ve yaygınlaştırılmalıdır.

Sosyal Sorumluluk Projelerinin Yaygınlaştırılması

- Gençlerin sosyal sorumluluk projelerine katılımı teşvik edilmeli, bu projeler

için mali ve lojistik destek sağlanmalıdır.

- Kamu kurumları, özel sektör ve STK'lar arasında ortak projeler geliştirilmeli; eğitim-istihdam bağlamı güçlendirilmelidir.

Yaygın Eğitim ve Halk Eğitiminin Geliştirilmesi

- Halk eğitim merkezlerinde kodlama, robotik, el sanatları gibi çağın ihtiyaçlarına dönük kurslar açılmalıdır.
- STEM alanında öğretmen yetiştirme ve yaygın eğitimi destekleyen uygulamalar artırılmalıdır.

Sanat, Spor ve Teknik Eğitim Olanaklarının Artırılması

- İlkokul ve ortaokullarda teknik atölyeler, yaratıcı drama ve sanat kulüpleri desteklenmelidir.
- Müzik ve spor dersleri zorunlu hale getirilmeli, alanında uzman eğitmenler görevlendirilmelidir.
- Bu alanlarda başarılı öğrencilere yönelik burs ve teşvik mekanizmaları geliştirilmelidir.

Yetenek Keşfi ve Mesleki Yönlendirmenin Erken Yaşta Başlatılması

- İlkokul düzeyinden itibaren öğrenci ilgi ve yeteneklerini belirleyen tarama programları uygulanmalıdır.
- Mentorluk ve kariyer rehberliği uygulamaları yaygınlaştırılmalıdır.

Aile Eğitimi ve Ebeveyn Katılımının Güçlendirilmesi

- Evlilik öncesi ebeveyn eğitimleriyle çocuk gelişimi konusunda farkındalık oluşturulmalı, bu eğitimlerin yerel yönetim hizmetleriyle ilişkilendirilmesi sağlanmalıdır.
- Aile-okul iş birliğini artırmaya yönelik düzenli bilgilendirme ve katılım programları yürütülmelidir.

Psikososyal Destek ve Rehberlik Hizmetlerinin Geliştirilmesi

- Okullardaki rehberlik hizmetleri güçlendirilmeli, bireysel danışmanlık programları artırılmalıdır.
- Öğretmenlerin rehberlik ve psikososyal destek becerileri için hizmet içi eğitim programları uygulanmalıdır.
- Gençlerin kariyer motivasyonlarını destekleyecek başarı hikayeleri, kariyer günleri ve açık kapı etkinlikleri yaygınlaştırılmalıdır.

Bariş, Adalet ve Güçlü Kurumlar

Metin UÇAR

Prof. Dr.

Hitit Üniversitesi

İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi

metinucar@hitit.edu.tr

Hüseyin Serhat SOLMAZ

Araştırma Görevlisi

Hitit Üniversitesi

İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi

huseyinserhatsolmaz@hitit.edu.tr

1. Mevcut Durum ve Tespitler

Dezavantajlı Gruplar

Engelli Bireyler: Çorum ili genelinde engelli bireylerin toplumsal yaşama ve işgücü piyasasına katılımı noktasında çeşitli yapısal ve kurumsal eksiklikler bulunmaktadır. Engelli vatandaşların haklarına erişimi gerek mekânsal gerekse dijital erişilebilirlik yönünden sınırlıdır. Kamu binaları ve açık alanların büyük bir bölümünde fiziksel erişilebilirlik standartları tam olarak sağlanamamaktadır. Bu durum, engelli bireylerin kamu hizmetlerinden eşit biçimde yararlanmasını engellemektedir.

Eğitim ve istihdam süreçlerinde görülen yetersizlikler, engelli bireylerin toplumsal bütünleşmesini güçleştirmektedir. Özellikle erken çocukluk eğitimi, mesleki yönlendirme ve beceri kazandırma konularında yeterli politika ve uygulama geliştirilememiştir. Engelli bireylerin hangi mesleklere yönlendirileceği, eğitim sonrası istihdam olanaklarının nasıl güçlendirileceği konusunda sistematik bir strateji eksikliği mevcuttur. Bu durum, fırsat eşitsizliğini derinleştirmekte ve engelli bireylerin ekonomik bağımsızlık kazanmasını zorlaştırmaktadır.

Dijital erişilebilirlik eksiklikleri de dikkat çekicidir. Kamu kurumlarının web siteleri, e-devlet uygulamaları ve çevrim içi hizmet platformlarının çoğu, erişilebilirlik standartlarına uygun tasarlanmamıştır. Bu da dijital dönüşüm süreçlerinde engelli bireylerin dışlanmasına yol açmaktadır. Eğitim sonrası iş bulamayan engelli bireyler hem psikolojik hem ekonomik açıdan risk altına girmekte; bu durum bazı bireylerde suça karışma, istismar edilme veya suistimal edilme riskini artırmaktadır.

Göçmenler: Çorum'da yaşayan göçmen ve sığınmacı topluluklar açısından temel sorun alanı, eşit haklara erişimde ve toplumsal uyum süreçlerinde ortaya çıkmaktadır. Özellikle yabancı uyruklu bireylerin Türkiye'deki yasal sistem, toplumsal normlar ve kültürel kodlar hakkında yeterli bilgiye sahip olmamaları, hak kayıplarına ve yanlış davranışlara neden olabilmektedir.

Göçmenlerin eğitim, istihdam ve sosyal hayata entegrasyonu konusunda ciddi eksiklikler bulunmaktadır. Özellikle dil bariyeri hem hak ve ödevlerin anlaşılmasını hem de kamu kurumlarına erişimi zorlaştırmaktadır. Türkçe bilmeyen veya sınırlı

düzeyde konuşabilen bireylerin, yasal işlemlerde ve kamu hizmetlerinden yararlanma süreçlerinde zorlandıkları gözlemlenmiştir. Genç yaşta Türkiye'ye gelenler dil öğreniminde daha hızlı ilerleme kaydederken, ileri yaş gruplarında dil öğrenimi konusunda güçlükler daha belirgin hale gelmektedir. Bu nedenle dil eğitiminin yaş ve sosyoekonomik duruma göre farklılaştırılması gerekmektedir.

Göçmenler arasında kimliksiz bireylerin varlığı da belirli yasal ve toplumsal sorunlara yol açmaktadır. Kimliği olmayan yabancı uyruklular, sağlık, eğitim ve adalet hizmetlerinden yararlanmakta güçlük çekmektedir. Ayrıca çocuk yaşta evlilikler gibi bazı kültürel uygulamalar, Türk hukuk sistemiyle çelişmekte ve ciddi sosyal riskler doğurmaktadır.

Göçmen topluluklara ilişkin bilgi kirliliği de toplumsal düzeyde önyargı ve yanlış kanaatlerin oluşmasına neden olmaktadır. Bu bağlamda, “doğru bilinen yanlışlar”ın giderilmesi ve özellikle okullar ile yerel medya aracılığıyla kamuoyunun bilgilendirilmesi büyük önem taşımaktadır.

Kamu Kurumlarında İşleyiş Problemleri: Çorum'daki kamu kurumlarının işleyişine dair en önemli tespit, kurumsal verimlilik ve denetim süreçlerinde yaşanan aksaklıklardır. Bazı kurumlarda keyfi uygulamalara rastlanmakta, vatandaşların özellikle belirli saatlerde kamu görevlilerine erişimi güçleşmektedir. Sorunların sahada bilindiği halde gerekli adımların gecikmeli atılması, diğer kurumların çalışmalarını da olumsuz etkilemekte, hak ihlallerine ve sürecin tıkanmasına yol açmaktadır.

Bürokratik süreçlerin yavaş işlemesi, hizmetlerde dijitalleşmenin yetersizliği ve kurumlar arası koordinasyon eksikliği vatandaşın kamu hizmetlerine erişimini güçleştirmektedir. Dijitalleşme süreçlerinin hızlandırılması hem şeffaflık hem de hizmet kalitesi açısından bir gereklilik olarak ortaya çıkmaktadır.

Yargı ve Adli Yardım Süreçleri: Adli yardım mekanizmalarına erişim konusundaki bilgi eksiklikleri, özellikle dezavantajlı vatandaşlarda hak kayıplarına neden olmaktadır. Maddi yetersizlikler nedeniyle dava süreçlerinden vazgeçen bireylerin sayısı azımsanmayacak düzeydedir. Kadınlar arasında, ekonomik sebeplerden ötürü adli süreçleri sürdürememe vakaları dikkat çekicidir.

Uzlaştırma süreçlerinde hukuk bilgisine sahip olmayan kişilerin görevlendirilmesi, adaletin işleyişinde aksamalara neden olmaktadır. Ceza davalarında uzlaştırmacıların hukuk dışı alanlardan seçilmesi, kararların adalet ilkesine uygun biçimde sonuçlanmasını zorlaştırmaktadır. Özellikle mülkiyet ve arazi anlaşmazlıklarında süreçlerin uzun sürmesi, hem adli personel üzerindeki iş yükünü artırmakta hem de vatandaşın adalete erişimini geciktirmektedir.

CMK atamalarının çocuklara ilişkin suçlarda sıklıkla yabancı uyruklu çocuklara yapıldığı tespit edilmiştir. Bu çocukların çoğunun suçun ne olduğu, adalet ve ceza kavramları hakkında temel bilgiye sahip olmadığı görülmektedir. Eğitimsizlik, aile

ihmal ve ekonomik yetersizlikler, yabancı uyruklu çocukların suça sürüklenme oranlarını artıran temel faktörler arasında yer almaktadır.

Toplumsal Sorunlar: Toplum genelinde ceza sistemine yönelik caydırıcılık algısının zayıfladığı gözlemlenmektedir. Cezasızlık algısı, medyada yer alan yanlış veya abartılı haberlerle güçlenmekte, bu da suç oranlarının artmasına zemin hazırlamaktadır. Ceza infaz kurumlarının kapasite yetersizlikleri, denetimli serbestlik uygulamalarında aksaklıklar yaratmaktadır.

Kadınların iş hayatına katılımı ve toplumsal temsiliyetinde cinsiyet ayrımcılığı önemli bir sorun alanıdır. Bazı sektörlerde erkek işgücüne öncelik verilmesi, kadınların istihdamda geri planda kalmasına neden olmaktadır. Gelir adaletsizliği ve işsizlik, toplumsal huzuru tehdit eden ekonomik faktörler olarak öne çıkmaktadır.

Köy ve Mülkiyet Anlaşmazlıkları: Kırsal bölgelerde köy tüzel kişiliğine ait meraların tarım amaçlı kullanımı, doğal kaynakların sürdürülebilirliği açısından risk taşımaktadır. Ayrıca taşınmaz mallar üzerindeki miras ve mülkiyet anlaşmazlıkları, kırsal topluluklarda huzursuzluğa yol açmaktadır. Bu tür davalarda muhtarların ve yerel uzlaştırmacıların yetkileri sınırlı kalmakta, üst mercilerin desteğine ihtiyaç duyulmaktadır.

Aile ve Çocuk Sorunları: Aile yapısındaki çözülme, çocukların eğitimi ve toplumsal uyum süreçlerini doğrudan etkilemektedir. Aile içi eğitimin yetersizliği, bilinç düzeyinin düşüklüğü ve ebeveyn ilgisizliği çocuklarda davranışsal ve sosyal sorunlara yol açmaktadır.

Kamu kurumlarının aileye yönelik bilinçlendirme programlarına katılım, çoğunlukla annelerle sınırlı kalmakta; babaların süreçlere dahil olmaması ebeveyn rollerinde dengesizlik yaratmaktadır. Çocuk ihmal ve aile içi istismar vakalarının tespit edilmesi, koruyucu ve önleyici mekanizmaların güçlendirilmesi gerektiğini göstermektedir.

Madde bağımlılığı sorununda, başlama yaşının giderek düştüğü, lise döneminde kullanımın yoğunlaştığı belirlenmiştir. Metruk binaların gençler tarafından buluşma noktası olarak kullanılması, bu alanları suç riski açısından kritik hale getirmektedir. Ayrıca düşük gelirli bireylerin yaşadığı bölgelerde asayiş sorunlarının arttığı ve maddeye erişimin daha kolay olduğu tespit edilmiştir. Bağımlı bireylerin çoğunun aynı zamanda alkol ve tütün ürünlerini yoğun biçimde kullandığı görülmüştür.

Kentsel ve Güvenlik Sorunları: Metruk binalar, kent güvenliği açısından ciddi bir tehdit oluşturmaktadır. Bu yapıların mülkiyet sahiplerinin müdahaleye direnç göstermesi, çözüm sürecini zorlaştırmaktadır. Belediyelerin gerçekleştirdiği düzenlemelere rağmen, bu alanlar kısa sürede tekrar suç ve madde kullanımı açısından riskli hale gelebilmektedir. Mevzuattaki bazı boşluklar, güvenlik risklerini artırmaktadır. Örneğin sabıka kaydı bulunan kişilerin okul servis sürücülüğü

yapmalarını engelleyen yasal bir hükmün bulunmaması, çocuk güvenliği açısından ciddi bir sorun olarak değerlendirilmiştir. Medyada suç haberlerinin çarpıtılması veya yanlış aktarılması, kamuoyunda korku, güvensizlik ve yabancı düşmanlığı algısını güçlendirmektedir. Yerel medya ile güvenlik birimlerinin verileri arasında tutarsızlıklar bulunduğu tespit edilmiştir. Ayrıca, Çorum'da yabancı uyruklu bireylerin nüfus oranına kıyasla suçlara karışma oranının Türkiye ortalamasının üzerinde olduğu belirtilmiştir. 2024 yılı verilerine göre, kentte sokak çocukları ve dilendirilen çocuk sayısı 19 olarak kayıtlara geçmiştir. Bu veriler hem sosyal koruma hem de çocuk refahı politikalarının güçlendirilmesi gerektiğine işaret etmektedir.

2. Güçlü Yönler

Eğitimin Sürdürülebilir Kalkınmadaki Rolüne Yönelik Farkındalık: Eğitim, yalnızca akademik bilgi aktarımına indirgenmeden, toplumsal refah, kültürel süreklilik ve ekonomik kalkınma ile ilişkilendirilmektedir. Bu durum, yerel ölçekte sürdürülebilir gelişme kültürünün yerleşmeye başladığını göstermektedir.

Fırsat Eşitliğine Duyarlılık: Eğitimde fırsat eşitliği, kamu politikalarında öncelikli bir ilke haline gelmiş; dezavantajlı bireylerin eğitime erişimini artırmak için çeşitli yerel projeler geliştirilmiştir. Özellikle kız çocuklarının ve kırsal bölgelerdeki öğrencilerin eğitime devam oranlarında olumlu eğilimler gözlenmektedir.

Dijital Dönüşüm Süreçlerinin Benimsenmesi: Çorum'da dijital eğitim araçları, uzaktan öğrenme altyapısı ve akıllı sınıf uygulamaları yaygınlaşmaktadır. Milli Eğitim Müdürlüğü ve Hitit Üniversitesi'nin yürüttüğü ortak projeler, eğitimde dijitalleşmeyi kurumsal bir dönüşüm eksenine taşımaktadır.

Hayat Boyu Öğrenme Kültürünün Gelişimi: Halk eğitim merkezleri, belediye destekli kurslar ve üniversite bünyesindeki sürekli eğitim merkezleri aracılığıyla yaşam boyu öğrenme kültürü güçlenmektedir.

Öğretmen Gelişimi ve Kurumsal Kapasite: Öğretmenlerin mesleki gelişimi, hizmet içi eğitimler, dijital pedagojik formasyon ve araştırma temelli öğretim uygulamalarıyla desteklenmektedir.

Üniversite-Okul İş Birliği Potansiyeli: Hitit Üniversitesi'nin yerel okullar ve mesleki eğitim kurumlarıyla yürüttüğü iş birlikleri, eğitimde yenilikçi uygulamaların yaygınlaşmasına katkı sağlamaktadır.

Yerel Yönetim Katılımı ve Aile Desteği: Belediye ve sivil toplum kuruluşları, eğitimi sosyal kalkınmanın bir bileşeni olarak görmeye başlamıştır. Bu yaklaşım, ailelerin eğitim süreçlerine aktif katılımını da teşvik etmektedir.

3. Zayıf Yönler

Eğitimde Mekansal Eşitsizlik: İl merkezi ile kırsal bölgeler arasında okul fiziki koşulları, öğretmen niteliği ve teknolojik donanım açısından belirgin farklar mevcuttur.

Dijital Uçurum ve Erişim Sorunları: Her ne kadar dijital dönüşüm politikaları benimsenmiş olsa da, internet altyapısındaki yetersizlikler, özellikle kırsal kesimlerde eğitimde fırsat eşitsizliğini artırmaktadır.

Mesleki Eğitimde İşgücü İhtiyacıyla Uyum Sorunu: Mevcut meslek liseleri, sanayi ve istihdam piyasasının ihtiyaçlarıyla tam olarak örtüşmemektedir. Bu durum, nitelikli işgücü arzında dengesizlik yaratmaktadır.

Kurumsal Eşgüdüm Eksikliği: Eğitim kurumları, yerel yönetimler, üniversite ve sivil toplum kuruluşları arasındaki iş birliği potansiyeli tam olarak kurumsallaşamamıştır.

Aile Katılımında Süreklilik Sorunu: Ailelerin eğitim süreçlerine katılımı çoğu zaman proje bazlı kalmakta, sistematik bir katılım mekanizmasına dönüşmemektedir.

Öğretmenlerin Dijital ve Pedagojik Uyum Güçlükleri: Özellikle orta yaş grubundaki öğretmenlerde dijital araçlara uyum ve yeni öğretim tekniklerini benimseme süreci yavaş ilerlemektedir.

4. Fırsatlar

Sürdürülebilir Kalkınma Temelli Eğitim Politikaları: Ulusal ölçekte sürdürülebilir kalkınma hedeflerine dayalı yeni eğitim politikaları, Çorum'daki eğitim sisteminin yeniden yapılandırılmasına kurumsal destek sunmaktadır.

Avrupa Yeşil Mutabakatı ve Dijital Eğitim Fonları: Uluslararası fon ve hibe programları (Erasmus+, Horizon Europe, TÜBİTAK) aracılığıyla yeşil eğitim, çevre okuryazarlığı ve dijital beceri geliştirme projeleri için kaynak yaratılabilmektedir.

Üniversite-Sanayi İş Birliği ile Eğitimde Uygulamalı Model Geliştirme: Çorum Organize Sanayi Bölgesi ile eğitim kurumları arasında kurulacak ortak uygulama merkezleri, gençlerin teknik becerilerini artırabilir.

Kadın ve Genç Girişimcilik Eğitimleri: Girişimcilik odaklı eğitimler, kadınların ve gençlerin istihdam piyasasına katılımını destekleyebilir.

Kültürel ve Yerel Kimliğe Dayalı Eğitim İçerikleri: Çorum'un zengin kültürel mirası ve tarihsel kimliği, değer temelli eğitim programlarına dönüştürülerek öğrencilerde aidiyet ve kimlik bilinci güçlendirilebilir.

5. Tehditler

Demografik Dengesizlik ve Göç: Nitelikli genç nüfusun büyükşehirlerle yönelmesi, yerel eğitim kurumlarının insan kaynağını zayıflatmaktadır.

Ekonomik Dalgalanmalar ve Eğitim Yatırımlarının Kısıtlanması: Artan enflasyon ve bütçe kısıtları, okul altyapısının geliştirilmesini ve yeni eğitim projelerinin sürdürülebilirliğini tehdit etmektedir.

Teknolojiye Erişimde Sosyoekonomik Eşitsizlik: Düşük gelirli hanelerde dijital cihaz ve internet erişiminin yetersizliği, eğitimde yeni bir eşitsizlik boyutu

yaratmaktadır.

İklim Değişikliği ve Kırsal Eğitim Üzerindeki Etkiler: Tarımsal alanlarda iklim değişikliğine bağlı göç eğilimi, kırsal bölgelerde öğrenci sayısını azaltmakta ve okul kapanmalarına yol açabilmektedir.

Toplumsal Değer Erozyonu ve Motivasyon Sorunları: Aşırı sınav odaklı eğitim kültürü, öğrencilerin yaratıcı ve sosyal becerilerinin gelişmesini engellemekte; eğitimden kopuş riskini artırmaktadır.

6. Çözüm Önerileri

Barış, Adalet ve Güçlü Kurumlar teması kapsamında tespit edilen sorunlara yönelik kısa, orta ve uzun vadeli çözüm önerileri şu şekildedir:

Kısa Vadeli Çözüm Önerileri (1 Yıl)

Adalet ve Hukuki Farkındalık

- Toplumda adalet ve hukuk bilincinin güçlendirilmesi için kapsamlı seminerler düzenlenmelidir
- Gençlere yönelik, il ve okul genelinde ceza ve yaptırımlarla ilgili konferanslar organize edilmelidir.
- Adli yardıma başvuracak kişilerin haklarının anlaşılır şekilde anlatılması için bilgilendirme materyalleri hazırlanmalıdır.
- Dava açma harç ve masrafları için ekonomik olarak dezavantajlı kişilere ek ödenek sağlanmalıdır.
- Kadın evleri sayısı artırılmalı ve kadınlar bu konuda bilinçlendirilmelidir.

Kamu Kurumlarında Denetim ve İyileştirme

- Teftiş mekanizmaları güçlendirilmeli ve kurum kuruluşlar arası irtibat artırılmalıdır. Düzenli aralıklara düzenlenecek toplantılarla bilgi alışverişi sağlanmalıdır.
- Teknolojik altyapı iyileştirilmeli ve dijitalleşme ihtiyaçları karşılanmalıdır. Özellikle uygulama temelli dijitalleşme çalışmaları yaygınlaştırılmalıdır.

Uzlaştırma Süreçleri

- Uzlaştırmacıların ceza hukuku kapsamında seminerlere zorunlu katılımı sağlanmalıdır
- Avukat olmayan uzlaştırmacıların hukuki bilgi düzeyi artırılmalıdır

Yabancı Uyruklu Kişilerin Entegrasyonu

- Yabancı uyruklu kişilerin, göçmenlerin, özellikle çocukların ülke hukuk sistemini tanımaları için düzenli eğitimler verilmelidir.

Arazi Anlaşmazlıklarının Çözümü

- Arazi anlaşmazlıklarının önemli bir kısmı İl - İlçe Müdürlüğü görevli personeline çözülebilir.
- 3091 sayılı Kanun hükümleri etkin kullanılmalıdır
- Mülki makamların koordinesinde barıştırmaya yönelik tedbirler alınmalıdır. Arazi miras sorunları çok yaygın olduğundan, mülkiyet anlaşmazlıklarının çözümünde yetkili kurumların arabulucu rolü güçlendirilmelidir.

Kolluk Kuvvetlerinin Çalışmaları

- Olayların yoğun yaşandığı bölgelerde kolluk devriye sayıları artırılmalıdır
- Toplum Destekli Güvenlik Hizmetleri kapsamında bilgilendirme çalışmaları yoğunlaştırılmalıdır.

Aile İçi Eğitim

- Aile içi eğitimler verilmelidir.
- Dezavantajlı aileler ve çocuklarla özel platformlar oluşturulmalı ve eğitimler düzenlenmelidir
- İl bazında pilot bölgelerde özel projeler oluşturulmalı ve projelerin olumlu çıktıları yaygınlaştırılmalıdır.

Orta Vadeli Çözüm Önerileri (3 Yıl)

Adli Sistem ve Hukuki Farkındalık

- Adli yardıma başvuracak kişiler için eğitim sistemi geliştirilmelidir

Kamu Kurumlarında Düzenlemeler

- Teftiş ve denetim mekanizmaları daha verimli hale getirilmeli ve süreklilik kazandırılmalıdır.
- Dijitalleşme süreçleri tamamlanmalı ve vatandaşların kamu hizmetlerine erişimi kolaylaştırılmalıdır.

Arazi Anlaşmazlıklarının Çözümü

- Kamunun tasarrufunda bulunan araziler yakinen takip edilmelidir
- Arazi anlaşmazlığından kaynaklı davaların yargılama süreleri için alternatif uyuşmazlık çözüm yöntemleri geliştirilmelidir

Cinsiyet Eşitliği ve Performansa Dayalı Adalet

- Cinsiyet ayrımı yapılmaksızın, adaletin performansa dayalı sağlanması için kurumsal politikalar geliştirilmelidir
- Kadınların ekonomik sebeplerle davalardan vazgeçmelerini önleyici tedbirler alınmalıdır

Eğitim ve İstihdam

- Meslek edindirme programları yaygınlaştırılmalıdır
- Erken eğitim süreçleri takip edilmelidir
- Eğitim içeriklerine barış, adalet ve eşitsizlik önlemeye yönelik etkinlikler eklenmelidir

Engelli Bireylere Yönelik Çalışmalar

- Engelli istihdamında oranlar artırılmalıdır
- Erişilebilirlik (hem mekânsal hem dijital) iyileştirilmelidir
- Kapsayıcı ve bütünleştirici uygulamalar yaygınlaştırılmalıdır

Gelir Eşitsizliğinin Azaltılması

- Ekonomik eşitsizliklerin azaltılması için politikalar geliştirilmelidir
- Dezavantajlı grupların ekonomik güçlenmesi desteklenmelidir

Uzun Vadeli Çözüm Önerileri (5 Yıl)

Mevzuat ve Düzenlemeler

- Mevzuat kapsamında yapılan değişiklikler gözden geçirilmelidir
- Mevzuat eksiklikleri giderilmelidir (örneğin, sabıka kaydı olan kişilerin servis sürücüsü olabilmesi gibi boşluklar)

Ekonomik ve Sosyal Bağımsızlık

- Toplumun tüm kesimlerinin ekonomik ve sosyal bağımsızlığını sağlayacak uzun vadeli politikalar geliştirilmelidir

Dezavantajlı Gruplar ve Eşit Fırsatlar

- Farklı cinsiyet ve yaş gruplarına eşit kariyer fırsatları sağlanması için kurumsal politikalar geliştirilmelidir
- Engelli bireylerin toplumsal hayata tam katılımını sağlayacak uzun vadeli stratejiler oluşturulmalıdır

Eğitim Sisteminde Yapısal Değişiklikler

- Erken eğitim süreçlerinin güçlendirilmesi ve takibi için ulusal stratejiler geliştirilmelidir
- Özel gereksinimli bireylere karşı olumsuz önyargıların giderilmesi için eğitim sisteminde yapısal değişiklikler yapılmalıdır

Kurumlararası İş Birliği ve Koordinasyon

- Barış, adalet ve güçlü kurumlar temasında çalışmalar ilgili kurumlar ve politika yapıcılarla paylaşılmalıdır
- İl komisyonu kurulmalı ve kurumlar paydaş olarak ortaklaşa çalışmalıdır

Tedbir Kararlarının EtkinliĐinin Artırılması

- Tedbir kararları cezai yaptırımlarla desteklenmelidir
- Kimliği olmayan yabancı uyruklular için tedbir kararları alınabilmesine yönelik yasal düzenlemeler geliştirilmelidir.

İklim Eylemi, Sudaki Yaşam, Karasal Yaşam, Temiz Su ve Sanitasyon, Erişilebilir ve Temiz Enerji

Dursun Ali KÖSE

Prof. Dr.

Hitit Üniversitesi

Mühendislik ve Doğa Bilimleri Fakültesi

dalikose@hitit.edu.tr

Melda BOLAT

Dr. Öğr. Üyesi

Hitit Üniversitesi

Teknik Bilimler Meslek Yüksekokulu

meldabolat@hitit.edu.tr

1. Mevcut Durum ve Tespitler

Altyapı Sorunları ve Su Baskınları: Çorum'da altyapı, özellikle yoğun yağış sonrası oluşan sel ve su baskınlarına karşı yetersiz kalmaktadır. Kent içindeki drenaj sistemleri, yağmur suyunun etkili şekilde tahliye edilmesini sağlayamamaktadır. Bu altyapı eksikliğine, yağışlarla ilgili meteorolojik verilerin düzenli ve sistematik biçimde kullanılmaması da eklenince, yağışlara karşı etkin ve proaktif çözümler üretmek mümkün olmamaktadır.

Kurumsal Koordinasyon ve Yetki Paylaşımı Sorunları: Kent yönetiminde farklı kurumlar arasında yetki belirsizlikleri bulunmakta ve kurumlar arasındaki koordinasyon yeterli düzeyde sağlanamamaktadır. Özellikle kaçak yapılaşma ve altyapı problemleri gibi acil çözüm gerektiren konularda, kurumlar arası iletişim eksikliği, sorunların büyümesine neden olmaktadır.

Yenilenebilir Enerji Kullanımının Durumu: Bölgenin yenilenebilir enerji potansiyeli yeterince kullanılmamakta, mevcut enerji altyapısı da yenilenebilir enerji projelerine uygun değildir. Çorum'da güneş ve rüzgâr gibi temiz enerji kaynaklarından yeterince faydalanılmamakta, mevcut yenilenebilir enerji projeleri sınırlı ve kapasitelerinin çok altında kalmaktadır.

Su Tüketimi ve Atık Su Yönetimi Sorunları: Özellikle hobi bahçelerinde gerçekleşen bilinçsiz ve kontrolsüz su kullanımı, kentin su kaynaklarının sürdürülebilirliğini tehdit etmektedir. Buna ek olarak kimyasal atıkların arıtılması için gerekli altyapı bulunmamaktadır. Atık sular doğrudan doğaya bırakılmakta ve su kaynaklarında ciddi kirliliğe neden olmaktadır.

Elektrikli Araç Altyapısının Mevcut Durumu: Elektrikli araçların kullanımının yaygınlaşmasına rağmen, şehir genelinde elektrikli araç şarj istasyonu altyapısı yetersizdir. Bu durum, sürdürülebilir ulaşım politikalarının uygulanmasını geciktirmekte ve elektrikli araç kullanımını sınırlamaktadır.

Toplumsal Çevre Bilinci ve Atık Ayrıştırma Alışkanlıkları: Çorum'da halkın çevre duyarlılığı ve atık ayrıştırma bilinci yeterli düzeyde değildir. Aktif atık işleme

tesisleri olmasına rağmen vatandaşların büyük bölümü atık ayrıştırma konusunda bilinçli ve aktif davranmamaktadır. Bu da geri dönüşüm faaliyetlerinin etkinliğini azaltmaktadır.

Tarım Alanlarının Korunması ve Ekolojik Denge: Kentteki tarım alanları kontrolsüz olarak yapılaşmaya açılmakta, bunun sonucunda ekolojik bütünlük ve biyolojik çeşitlilik tehdit edilmektedir. Ayrıca, yaban hayatının korunması açısından önem taşıyan ekolojik geçiş koridorları oluşturulmamıştır.

2. Güçlü Yönler

Havza Bazlı Su Yönetimi Planının Var Olması: Çorum'da Türkiye'nin ilk havza bazlı su yönetimi planının hazırlanmış olması, kentin çevresel sürdürülebilirlik alanındaki önemli kazanımlarından biridir. Bu plan, su kaynaklarının korunması, kullanımın verimliliştirilmesi ve kuraklık riskine karşı bütüncül önlemler alınmasını mümkün kılmaktadır. Böylelikle su kaynaklarının uzun vadeli planlama ile yönetilmesi konusunda Çorum, örnek illerden biri konumuna gelmiştir.

Kamu Kurumlarının Yenilenebilir Enerjiye Yönelimi: Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği İl Müdürlüğü gibi bazı kamu kurumlarının kendi enerji ihtiyaçlarını yenilenebilir kaynaklardan karşılamaya başlaması, kamu sektöründe enerji dönüşümünü teşvik eden öncü bir adım olarak değerlendirilebilir. Bu yaklaşım, diğer kurum ve özel sektör aktörleri için örnek teşkil etmekte; bölgesel ölçekte karbon ayak izinin azaltılmasına katkı sunmaktadır.

Katı Atık ve Geri Dönüşüm Altyapısının Mevcudiyeti: Çorum'da aktif olarak faaliyet gösteren katı atık işleme tesisleri ve mobil atık toplama merkezleri, geri dönüşüm kapasitesinin artırılmasına yönelik somut bir altyapı oluşturmuştur. Bu tesisler, atıkların kaynağında ayrıştırılması ve geri dönüştürülmesi açısından önemli bir potansiyel barındırmaktadır.

Eğitim Faaliyetleri ve Toplumsal Farkındalık: “Su Kardeşliği Projesi” gibi uygulamalarla öğrencilerde ve genç nesillerde çevresel bilinç geliştirilmekte; bu sayede uzun vadede toplumsal duyarlılığın güçlendirilmesi hedeflenmektedir. Eğitim temelli farkındalık projeleri, çevre yönetiminde toplumsal katılımın önünü açmaktadır.

Akademik Kurumların Katılımı ve Bilimsel Kapasite: Hitit Üniversitesi'nin çevre, enerji ve iklim değişikliği konularında yürüttüğü akademik araştırmalar, yerel politika yapım süreçlerine bilimsel katkı sağlamaktadır. Bu durum, veri temelli karar alma kültürünün gelişmesine zemin hazırlamaktadır.

3. Zayıf Yönler

Altyapının İklimle Dayanaksız Olması: Çorum'un mevcut altyapı sistemi, iklim değişikliğinin neden olduğu aşırı yağış, sel ve su baskınlarına karşı yeterince dayanıklı değildir. Drenaj sistemlerinin yetersizliği ve meteorolojik verilerin altyapı

planlamasında etkin kullanılmaması, şehirde her yıl tekrarlayan su taşkınlarına yol açmaktadır.

Kurumsal Yetki Karmaşası ve Koordinasyon Eksikliği: Kent yönetiminde görevli kurumlar arasında yetki ve sorumluluk paylaşımının net olmaması, özellikle afet yönetimi, kaçak yapılaşma ve altyapı projelerinde çözüm süreçlerini yavaşlatmaktadır. Bu kurumsal dağınıklık hem kaynak kullanımında verimsizlik yaratmakta hem de sürdürülebilir kent yönetimi anlayışının yerleşmesini engellemektedir.

Enerji Stratejisi Eksikliği: Çorum'da yenilenebilir enerji kullanımını artıracak uzun vadeli bir stratejik plan bulunmamaktadır. Mevcut enerji altyapısının güneş ve rüzgâr enerjisi sistemlerini destekleyecek düzeyde olmaması, ildeki temiz enerji potansiyelinin atıl kalmasına neden olmaktadır.

Bütünleşik Su Yönetiminin Eksikliği: Su tüketimi ve atık su arıtımı konusunda parçalı bir yönetim yapısı söz konusudur. Farklı kurumların su kaynakları üzerinde bağımsız yetkilere sahip olması, bütüncül bir yönetim anlayışının gelişmesini engellemekte; bu durum kaynak israfına ve kirliliğe neden olmaktadır.

Sürdürülebilir Ulaşım Altyapısının Yetersizliği: Elektrikli araçların sayısındaki artışa rağmen, şehir genelinde şarj istasyonu altyapısının sınırlı kalması, karbon nötr ulaşım hedeflerini zayıflatmaktadır. Ulaşımında fosil yakıt bağımlılığı devam etmektedir.

Toplumun Çevre Bilinci ve Atık Ayrıştırma Eksikliği: Halkın çevre koruma ve geri dönüşüm konularındaki farkındalığı yeterli düzeyde değildir. Bu bilinç eksikliği, atık yönetim süreçlerinin verimliliğini düşürmekte ve geri dönüşüm oranlarını sınırlamaktadır.

Tarım Alanlarının Yönetimindeki Eksiklikler: Tarım alanlarının kontrolsüz biçimde imara açılması, ekolojik dengenin bozulmasına yol açmaktadır. Ayrıca, yaban hayatı için gerekli ekolojik koridorların oluşturulmamış olması, biyolojik çeşitliliği tehdit eden önemli bir eksikliktir.

4. Fırsatlar

Yenilenebilir Enerji Potansiyeli: Çorum'un sahip olduğu güneşlenme süresi ve rüzgâr potansiyeli, yenilenebilir enerji yatırımları için elverişli bir ortam sunmaktadır. Güneş enerjisi santralleri ve küçük ölçekli rüzgâr türbinleri aracılığıyla bölgesel enerji ihtiyacının önemli bir kısmı yerel kaynaklardan karşılanabilir.

Ulusal ve Uluslararası Fon Kaynakları: Avrupa Yeşil Mutabakatı, Dünya Bankası ve TÜBİTAK destekli projeler aracılığıyla çevre, enerji ve iklim odaklı yatırımlar için finansal kaynaklara erişim mümkündür. Bu fonlar, yerel yönetimlerin çevresel dönüşüm projelerini hızlandırabilir.

Üniversite ve Yerel Yönetim İş Birliği: Hitit Üniversitesi'nin araştırma kapasitesi ile

belediye ve kamu kurumlarının uygulama deneyiminin bir araya gelmesi, veri temelli çevre yönetimi ve yenilenebilir enerji planlaması için güçlü bir fırsat oluşturmaktadır.

Akıllı Şehir ve Dijital Altyapı Projeleri: Dijitalleşme ve veri tabanlı kent yönetimi uygulamaları, çevresel sürdürülebilirliği güçlendirebilir. Akıllı su yönetimi, enerji verimliliği izleme sistemleri ve karbon ayak izi ölçüm mekanizmaları, kentte yeni bir çevresel yönetim paradigması yaratabilir.

Toplumsal Katılım ve Çevre Eğitimi: Çorum'da artan çevresel farkındalık ve genç nüfusun gönüllü faaliyetlere ilgisi, sivil toplum tabanlı çevre hareketlerinin gelişmesi için elverişli bir zemin sunmaktadır.

5. Tehditler

İklim Değişikliğine Bağlı Afet Riskleri: Aşırı yağış, kuraklık ve sıcaklık artışı gibi iklimsel değişiklikler hem altyapı hem de su yönetimi açısından ciddi tehditler oluşturmaktadır.

Su Kaynaklarının Azalması ve Kirlilik: Kontrolsüz su kullanımı ve yetersiz arıtma altyapısı, uzun vadede içme suyu kalitesini ve miktarını azaltma riski taşımaktadır.

Ekolojik Alanların Bozulması: Tarım alanlarının yapılaşmaya açılması, orman alanlarının azalması ve biyoçeşitlilik kaybı, sürdürülebilir ekosistem dengesini zayıflatmaktadır.

Enerji Bağımlılığı: Yenilenebilir enerjiye geçişteki yavaşlık, dışa bağımlı enerji sisteminin devam etmesine neden olarak ekonomik ve çevresel kırılganlığı artırmaktadır.

Toplumsal Duyarlılığın Yavaş Gelişimi: Çevre bilinci düşük bir toplumsal yapının devam etmesi, sürdürülebilirlik politikalarının benimsenmesini zorlaştırabilir.

6. Çözüm Önerileri

Altyapı Güçlendirme ve İklim Dayanıklılığı: Kent drenaj sistemleri, iklim değişikliği senaryoları dikkate alınarak yeniden planlanmalı; yağmur suyu toplama ve geri kazanım sistemleri kurulmalıdır.

Kurumsal Koordinasyon Mekanizması Oluşturulması: Yerel yönetimler, valilik ve ilgili kurumlar arasında sürekli iletişim sağlayacak bir "Kent Sürdürülebilirlik Kurulu" oluşturulmalı; karar alma süreçleri bütüncül hale getirilmelidir.

Yenilenebilir Enerji Strateji Planı: Güneş ve rüzgar enerjisi kullanımını artıracak bir il düzeyinde enerji stratejisi hazırlanmalı, kamu binalarında yenilenebilir enerji zorunluluğu getirilmelidir.

Atık Su Arıtma ve Kaynak Yönetimi: Tüm ilçelerde entegre atık su arıtma tesisleri kurulmalı, endüstriyel atıkların doğaya karışmasını engelleyecek denetimler sıklaştırılmalıdır.

Sürdürülebilir Ulaşım Altyapısı: Elektrikli araç şarj istasyonları yaygınlaştırılmalı, bisiklet yolları ve toplu taşıma sistemleri desteklenmelidir.

Çevre Eğitimi ve Halk Katılımı: Halk eğitim merkezleri, okullar ve sivil toplum kuruluşları aracılığıyla çevre bilinci artırılmalı; geri dönüşüm alışkanlıkları yaygınlaştırılmalıdır.

Tarım ve Ekolojik Dengenin Korunması: Tarım alanlarının korunması için imar denetimleri sıklaştırılmalı, ekolojik koridorlar oluşturulmalı ve organik tarım uygulamaları desteklenmelidir.

Sanayi, Yenilikçilik ve Altyapı

Özgür ÖZDİLLİ

Doç. Dr.

Hitit Üniversitesi

Malzeme ve İmalat Anabilim Dalı Başkanı

ozgurozdilli@hitit.edu.tr

Burak KABAKDERE

Hitit Üniversitesi

Teknoloji ve Transfer Ofisi

Müdür Yardımcısı

1. Mevcut Durum ve Tespitler

Mesleki ve Teknik Eğitimin İstihdam Zorluğu: Mesleki ve Teknik Anadolu Liselerinden mezun olan öğrencilerin teknik anlamda yeterli donanıma sahip olsalar dahi sanayide iş bulmakta zorlanmaları ciddi bir problemdir. Bunun nedeni, eğitim içeriklerinin sanayicilerin güncel beklentilerini ve ihtiyaçlarını tam olarak karşılamamasıdır.

Mesleki Eğitimin İçerik Yetersizliği: Mesleki teknik eğitim liselerindeki müfredat ve eğitim içerikleri, sanayicilerin beklediği güncel ve pratik bilgi/becerileri sağlayamamaktadır. Bu durum, mezunların işgücü piyasasına uyumunu güçleştirmektedir.

Çalışan Nüfusun Yaşlanması ve Usta Eksikliği: Genç neslin mesleki eğitime olan ilgisizliği, bazı meslek gruplarında çalışanların yaşlanmasına ve yeni usta yetişmemesine neden olmaktadır. Bu durum, gelecekte nitelikli işgücü açığını derinleştirebilecek potansiyel bir tehdittir.

Organize Sanayi Bölgesi'nin Sosyal ve Kültürel Yoksunluğu: Çorum Organize Sanayi Bölgesi'nin (OSB) hem geleneksel sanayi algısı hem de sosyal ve kültürel olanaklar açısından gençlere hitap edememesi bir sorundur. Bu durum, mezun öğrencilerin OSB'de çalışmak istememesine yol açarak nitelikli işgücü çekimini olumsuz etkilemektedir.

Düşük Ücret Politikaları: Çorum sanayisindeki maaş ve özlük haklarının yetersizliği, öğrencilerin ve teknik personelin sanayide istihdamını zorlaştırmaktadır. Düşük ücretler, genç ve nitelikli işgücünü farklı sektörler veya şehirlere yönlentmektedir.

Mesleki Eğitimin Yüksek Maliyeti ve Yanlış Alanlara Yönelme: Meslek liselerindeki eğitimin maliyetli ve pahalı olması, bu eğitimi alan öğrencilerin kendi alanlarında çalışmayıp ücret kaygısıyla farklı sektörler yönelmesine neden olmaktadır. Bu durum, ülke ekonomisi için bir kaynak israfı anlamına gelmektedir.

Üniversite Mezunlarının Kamuda Kolluk Kuvveti Olma Eğilimi: Üniversite mezunu olup teknik personel olarak yetişen bireylerin dahi Çorum'daki düşük maaş

politikaları nedeniyle sanayide veya teknik alanda çalışmak yerine kamuda kolluk kuvveti gibi alanları tercih etmesi sanayinin gelişimini engellemektedir. Bu durum, nitelikli teknik beyin gücünün farklı alanlara kaymasına işaret etmektedir.

Üniversite-Sanayi Entegrasyonunun Zorluğu: Özellikle üniversitenin makine ve imalat teknolojileri konusunda ihtisaslaşmış olmasına rağmen, geliştirilen katma değeri yüksek ürünlerin sanayiye entegrasyonu oldukça zordur. Sanayiciler, bu tür Ar-Ge çıktılarına yatırım yapma konusunda isteksiz davranmaktadır.

Sanayicilerin Yeni Yatırım Alanlarına Yönelme İsteksizliği: TR83 bölgesindeki sanayicilerin, kendi mevcut üretim alanları dışında yeni ve potansiyel yatırım alanlarına yönelme konusunda isteksiz davrandıkları gözlemlenmektedir. Bu durum, ekonomik çeşitliliğin önündeki önemli bir engeldir.

Ar-Ge ve İnovasyon Desteklerinin Bilinirliği Eksikliği: OKA, KOSGEB, İŞKUR gibi kurumların Ar-Ge ve inovasyon alanlarına yönelik sunduğu desteklerin sanayiciler tarafından yeterince bilinmemesi ciddi bir sorundur. Duyuru ve bilgilendirme eksiklikleri, bu desteklerin etkin kullanımını engellemektedir.

Ulaşım Altyapısı Eksikliği: Çorum sanayisinin dış pazarlara açılmasının önündeki en büyük engellerden biri, havalimanı ve demiryolu bağlantılarının olmamasıdır. İlgili yatırımların gecikmesi, sanayicilerin bakış açısını daraltmakta ve rekabet güçlerini azaltmaktadır.

Üniversite-Sanayi İş Birliği ve Bilinirlik Sorunu: İşletmeler veya sanayi bir eksiklik yaşadığında, ilk etapta üniversite akıllarına gelmemektedir. Üniversitenin güçlü altyapısı ve alanında uzman hocalarının olduğu bilinmediği için, üniversitenin tanıtım ve bilinirlik çalışmalarını artırması gerekmektedir.

Ara Elemanların Değerinin Anlaşılamaması: Mevcut sistemde bir duvar ustasının bir inşaat mühendisinden daha fazla kazanabilmesi gibi durumlar, ara elemanların kazançlarını ve toplumsal kıymetlerini tam olarak anlatılamadığını göstermektedir. Bu durum, mesleki eğitime olan ilgisizliği pekiştirmektedir.

Sürdürülebilir Gıda Temini ve Kırsalın Boşalması: Bölgemizin verimli topraklarına rağmen, köylerin boşalması ve kırsaldaki sürdürülebilir yaşam döngüsünün sona ermesi, küresel bir sorun olan sürdürülebilir gıda teminini de tehdit etmektedir. Köylerin cazibesini yitirmesi, tarımsal üretimi olumsuz etkilemektedir.

Genç Çiftçilerin Kente Göç Eğilimi: Çiftçi ailelerde yetişen gençlerin köylerde yaşamak yerine şehirlere taşınma isteği, kırsalın demografik yapısını bozmakta ve tarımsal işgücünde ciddi bir eksikliğe yol açmaktadır.

Meslek Seçiminde Erken Yönlendirme Eksikliği: Öğrencilerin meslek seçimleri konusunda erken yıllarda doğru yönlendirmelerin yapılamaması, onların ilgi ve yeteneklerine uygun mesleki eğitim alanlarına yönelmesini engellemektedir.

Mesleki ve Teknik Eğitime Yönelen Öğrencilerin Başarı Seviyesi ve Velilerin

Algısı: İlimizde mesleki ve teknik eğitim liselerine gelen öğrencilerin başarı seviyelerinin düşük olması ve velilerin/ebeveynlerin mesleki eğitimin kıymetini yeterince bilmemesi, bu okulların kalitesini ve tercih edilirliliğini olumsuz etkilemektedir.

Firmaların Markalaşma ve Dijital Dönüşüme Uyumsuzluğu: Firmalar, yenedünya düzeninde hızla gelişen markalaşma ve dijital dönüşüm süreçlerine yeterince ayak uyduramamaktadır. Bu durum, onların rekabet güçlerini zayıflatmaktadır.

Yüksek İşçi Sirkülasyonu ve İşgücü Kaybı: İşçi sirkülasyonunun fazla olması, yani yetişmiş iş gücünün sürekli olarak firmalardan ayrılması, işletmeler için verimlilik kaybına ve sürekli yeni eleman yetiştirme maliyetine yol açmaktadır.

Organize Sanayi Bölgesi'ndeki Çevre Kirliliği Artışı: Özellikle Organize Sanayi Bölgesi'nde hava, su ve atık kirliliğinin artması, çevresel sürdürülebilirlik açısından ciddi bir tehdit oluşturmaktadır.

OSB'ye Ulaşım ve Sosyal Olanakların Kısıtlılığı: Organize Sanayi Bölgesi'ne ulaşımın zor olması ve gün içinde toplu taşıma imkanlarının azlığı, çalışanlar için bir engel teşkil etmektedir. Ayrıca, gençlerin OSB'deki sosyal ve kültürel etkinliklerin yoksunluğundan kaynaklı olarak burada çalışmayı tercih etmemeleri de bir sorundur.

Rekabetçi Pazar ve Kurumsallaşma Eksiklikleri: Çorum sanayisinde rekabetçi pazar koşullarına uyum ve kurumsallaşma düzeyinde ciddi eksiklikler bulunmaktadır. Bu durum, firmaların büyümesini ve ulusal/uluslararası pazarlarda yer edinmesini zorlaştırmaktadır.

Sektörel Çeşitliliğin Yetersizliği: Çorum sanayisi, tarım, değirmencilik ve makine gibi belirli alanlara sıkışıp kalmış durumdadır. Sektör çeşitliliğinin azlığı, ekonominin dış şoklara karşı kırılganlığını artırmaktadır.

Makine ve Cihaz Kalibrasyon Merkezi İhtiyacı: İlde bir Makine ve Cihaz Kalibrasyon Merkezi'nin olmaması, sanayicilerin ürün kalitesini ve standartlara uygunluğunu sağlama süreçlerini zorlaştırmaktadır. Bu eksiklik, üretim süreçlerinde hata oranını artırabilmektedir.

2. Güçlü Yönler

Değirmen ve Değirmen Makineleri Sektöründeki Güçlü Konum: Çorum, değirmen ve değirmen makineleri üretimi alanında ulusal ve uluslararası düzeyde güçlü bir konuma sahiptir. Bu uzmanlık, şehrin sanayi altyapısının kalitesini ve sektördeki köklü deneyimini yansıtmaktadır.

Nitelikli Yetişmiş Eleman Sayısı: Şehir, belirli alanlarda nitelikli yetişmiş eleman sayısı bakımından avantajlıdır. Bu durum, sanayinin mevcut ihtiyaçlarını karşılayabilecek ve sektörel büyümeyi destekleyebilecek insan kaynağının varlığına işaret etmektedir.

Kuyumculuk Alanındaki Yetkinlik: Çorum'un **kuyumculuk alanında önemli bir gücü** bulunmaktadır. Bu sektördeki ustalık ve üretim kapasitesi, şehrin ekonomik çeşitliliğine katkı sağlamakta ve özel bir zanaat geleneğini sürdürmektedir.

Sanayici ile Kolay İletişim ve Ulaşılabilirlik: Çorum'da **sanayicilerle rahat iletişim kurulabilmesi ve onlara kolayca ulaşılabilmesi**, kurumlar arası işbirliğini ve sorunlara hızlı çözüm bulunmasını kolaylaştırmaktadır. Bu durum, yerel ekonomik dinamikler için olumlu bir zemin oluşturmaktadır.

Makine ve İmalat Teknolojileri Alanındaki Uzmanlık: Şehir, **makine ve imalat teknolojileri alanında önemli bir uzmanlığa** sahiptir. Bu, yüksek katma değerli üretim yapma potansiyelini ve teknolojik gelişmeleri takip etme yeteneğini göstermektedir.

Atık Değerlendirme Çalışmalarındaki Başarı: Çorum'da **atık değerlendirme çalışmalarında belirli bir güce** ulaşılmıştır. Bu alandaki faaliyetler, çevresel sürdürülebilirliğe katkı sağlamakta ve kaynakların daha verimli kullanılmasına olanak tanımaktadır.

İhracat Alanındaki Başarı: Şehir, **ihracat alanında kayda değer bir güce** sahiptir. Bu durum, Çorum'un ürettiği ürünlerin uluslararası pazarlarda rekabet edebilirliğini ve dış ticaretteki aktif rolünü ortaya koymaktadır.

Stratejik Konum ve Ticari Avantaj: Konum itibarıyla **Karadeniz bölgesine açılan bir kapı** olması, Çorum'a önemli bir stratejik avantaj sağlamaktadır. Bu coğrafi konum hem iç pazara erişimde hem de hammadde kaynaklarına yakınlık açısından ticari faaliyetleri desteklemektedir, özellikle toprak sanayisine güç katmaktadır.

Genç ve Dinamik Nüfus: Çorum, **genç ve dinamik bir nüfusa** sahiptir. Bu demografik yapı, işgücü potansiyelini artırmakta ve şehrin gelecekteki kalkınma hedefleri için önemli bir insan kaynağı sağlamaktadır.

Köklü Sanayi Kültürü ve Yatırım Dinamizmi: Çorum'da **sanayi kültürü yerleşiktir ve güçlü bir imalat sanayine** sahiptir. Özel teşebbüs olarak yatırımların yapılabilmesi, ulusal ve uluslararası ölçekte iş yapan işletmelerin varlığı ve çoğalması, pazar payı olarak ülkede söz sahibi olduğu alanların bulunması, sanayi için gerekli altyapının var olması şehrin ekonomik gücünü pekiştirmektedir. Ayrıca, savunma sanayi yatırımlarının bölgede yer alması, 4 adet OSB'nin bulunması ve 2 OSB'nin daha kurulum aşamasında olması, ilin dört ve beşinci bölge yatırımlarından yararlanması güçlü ve gelişmekte olan köklü sanayi yapısını ortaya koymaktadır.

Deneyimli İş Dünyası ve Kurumsallaşma Yönelimi: Çorum sanayisinde, özellikle makine imalatı alanında **çıraklıktan itibaren sektörün içinde olan sanayiciler ve işverenlerin mesleki bilgi ve deneyimleri** önemli bir avantajdır. Bu, iş dünyasında **kuvvetli rol modellerin bulunması** ve sanayide çekirdekten yetişmiş, genç, kurumsallaşmaya önem veren üçüncü jenerasyon girişimcilerin varlığıyla

desteklenmektedir.

Üniversite-Sanayi İşbirliği Altyapısı: Sanayi bölgesinde bir **teknokentin bulunması** ve Hitit Üniversitesi'nin **Makine İmalat Teknolojileri Alanında İhtisaslaşması**, üniversite-sanayi işbirliği için önemli bir altyapı sunmaktadır. Bu durum, Ar-Ge ve inovasyon çalışmalarına zemin hazırlamaktadır.

Çevresel Altyapı ve Sürdürülebilirlik Çabaları: Şehirde **arıtma tesisleri, geri kazanım ve baca gazı filtreleme sistemlerinin** bulunması, çevresel sürdürülebilirlik çabalarına işaret etmektedir. Bu altyapı, sanayinin çevresel etkilerini yönetme kapasitesini artırmaktadır.

Şehrin Girişimcilik Ruhu ve Sanayi Gelişmişliği: Çorum'da **girişimcilik ruhu oldukça güçlüdür** ve şehir, genel olarak **sanayi gelişmişliği** açısından önemli bir seviyededir. Bu iki faktör, yeni yatırımların çekilmesi ve ekonomik büyümenin sürdürülmesi için elverişli bir ortam sağlamaktadır.

3. Zayıf Yönler

Girişimci Kültürü ve Teşvik Farkındalığı Eksikliği: Özellikle küçük sanayiciler arasında girişimcilik kültürü yeterince gelişmemiştir, dolayısı ile mevcut teşvik ve desteklerden nasıl yararlanılacağı konusunda bilgi eksikliği oluşmaktadır.

Aile Şirketlerinde Geleneksel Yönetim ve Kurumsallaşamama: Çorum'daki şirketlerin büyük çoğunluğu aile şirketi yapısındadır ve geleneksel bakış açısı yönetimde etkisini sürdürdüğü için şirketlerin kurumsallaşması zorlaştırmaktadır.

Bilinçsiz Tarımsal Uygulamalar: Tarımda bilinçsiz gübre kullanımı, toprak yapısının hızla bozulma sonucu verimliliği düşürmektedir.

Yetersiz Şehir Tanıtım Faaliyetleri: Sanayi faaliyetleri dışında Çorum'un tarihsel, kültürel ve doğal güzelliklerinin duyurulması konusunda şehrin tanıtım faaliyetleri oldukça yetersiz kalmaktadır.

Zayıf Telefon ve İnternet Altyapısı: Kentin genelinde telefon ve internet altyapısı yetersizdir.

Düşük Kooperatifleşme Bilinci: Üreticilerin ve küçük işletmelerin ortak hareket etme, pazar gücü kazanma ve daha büyük projelere imza atma kapasitelerini aşmayı sağlayacak kooperatifleşme bilinci zayıftır.

Girişimcileri Yönlendirme Eksikliği: Yeni girişimcilere yönelik yeterli yönlendirme ve mentorluk desteği zayıftır.

Sektör Çeşitliliğinin ve Kurumsal İşletme Sayısının Yetersizliği: Çorum ekonomisi ağırlıklı olarak değirmen sektörü gibi belirli alanlara sıkışıp kalması sebebi ile sektör çeşitliliği azdır. Ayrıca, kurumsal işyeri sayısı yetersiz olup, teknolojik gelişmeleri güncel olarak takip etme yönleri zayıftır.

Altyapı Kurumlarının Yetersizliği ve Kentsel Planlama Sorunları: YEDAŞ ve

Telekom gibi altyapı kurumlarının düşük ödenekleri, personel ve iş makinesi yetersizlikleri nedeniyle belediyenin çalışma programlarına uyum sağlamakta zorlanmaktadır. Ayrıca, geçmişten gelen çarpık yapılaşmalar, yeni imar planlarında kamulaştırma ve yol açma gibi engeller oluşturmaktadır.

Pazarlama, İhracat ve Yenilikçilik Eksiklikleri: Küçük ölçekli işletmelerin yaygın olması nedeniyle pazarlama ve ihracat konusunda ciddi eksiklikler yaşanmaktadır. Marka, patent, endüstriyel tasarım başvuruları gibi yenilikçilik göstergeleri de yetersiz seviyededir.

Raylı Sistem Eksikliği ve Ulaşım Ağıının Gelişmemesi: Raylı sistemin olmaması, hammadde temininde ve ticari faaliyetlerde sorunlara yol açmaktadır. Geliştirilemeyen ulaşım ağı, Çorum'un ticari potansiyelini sınırlayan önemli bir engeldir.

Ar-Ge Çalışmalarının Yetersizliği: Bölgedeki Ar-Ge çalışmalarının yetersizliği, sanayinin inovasyon kapasitesini ve katma değeri yüksek ürün geliştirme yeteneğini kısıtlamaktadır.

Nitelikli İşgücü Yetersizliği ve Eğitim-İstihdam Uyumsuzluğu: Genç nüfusun yeterli düzeyde mesleki eğitime sahip olmaması ve kalifiye işgücü yetersizliği, işgücünün büyük çoğunluğunun vasıfsız işçilerden oluşmasına neden olmaktadır. Bu durum, ticareti olumsuz etkilemektedir.

Kadın Girişimcilerin Azlığı: Çorum girişimcilik konusunda avantajlı durumda olmasına rağmen, sanayide kadın girişimci sayısı yok denecek kadar azdır.

Çevre Dostu Teknoloji Yatırımı ve Yenilenebilir Enerji Kullanımındaki Eksiklik: Çevre dostu teknolojilere yatırım ve yenilenebilir enerji kullanımı konularında eksiklikler bulunmaktadır.

Barınma ve Mesleki Eğitim Sorunları: Şehirde barınma sorunu yaşanırken, mesleki eğitimin istenilen öğrenci sayısına ve kalitesine ulaşamaması da ayrı bir zayıf yöndür.

Reklam, Tanıtım ve Nakliye Zorlukları: Şehrin ve ürünlerinin tanıtımında yetersizlikler bulunmaktadır. Ayrıca, nakliye maliyetleri ve lojistik zorluklar, işletmelerin rekabet gücünü düşürmektedir.

4.Fırsatlar

Sürdürülebilir Kalkınma Politikalarına Uyum: Ulusal ve uluslararası düzeyde sürdürülebilir kalkınma hedeflerinin yaygınlaşması, yerel düzeyde çevresel ve sosyal projelere finansman olanakları yaratmaktadır.

Teknoloji ve Dijital Dönüşümün Yaygınlaşması: Akıllı şehir uygulamaları, yeşil üretim ve dijital dönüşüm alanlarında yeni fırsatlar ortaya çıkmaktadır.

Üniversite ve Ar-Ge Potansiyeli: Hitit Üniversitesi'nin bölgesel kalkınmaya katkı

sağlayacak araştırma kapasitesi, inovatif projeler için fırsat oluşturmaktadır.

Turizm ve Kültürel Ekonominin Gelişme Olasılığı: Somut ve somut olmayan kültürel mirasın değerlendirilmesiyle kültür temelli turizm gelirleri artırılabilir.

Yeşil Dönüşüm ve Çevre Politikaları: Yenilenebilir enerji, geri dönüşüm ve çevre yönetimi konularında gelişen farkındalık, yerel stratejilerin güçlendirilmesi için fırsat yaratmaktadır.

5.Tehditler

Göç ve Nüfus Kaybı: Genç nüfusun büyük şehirlere göç etmesi, yerel ekonominin sürdürülebilirliğini olumsuz etkilemektedir.

İklim Değişikliğinin Etkileri: Tarımsal üretim ve su kaynakları üzerinde iklim değişikliğinin olumsuz etkileri artmaktadır.

- **Ekonomik Dalgalanmalar:** Küresel ve ulusal düzeyde yaşanan ekonomik krizler, yerel üretim ve istihdamı doğrudan etkileme potansiyeline sahiptir.
- **Sanayide Düşük Katma Değerli Üretim:** Yenilikçi ve yüksek katma değerli üretim süreçlerinin yaygınlaşmaması, rekabet gücünü sınırlamaktadır.

Toplumsal Duyarlılığın Zayıflaması: Uzun vadede sürdürülebilirlik ve çevre konularında toplumsal farkındalığın düşük kalması, politika uygulamalarını zorlaştırabilir.

6. Çözüm Önerileri

Arazi Tahsisinde Teşviklerin Artırılması: Kamu paydaşları, sanayici ve çiftçinin kullanımına yönelik arazi tahsislerini artırmalı ve bu konuda teşvikler sunulmalıdır. Bu adım hem tarımsal üretimi destekleyecek hem de sanayinin genişlemesi için uygun alanlar sağlayacaktır.

Dijital Haber Paylaşımı ve İçerik Üretiminde Aktif Olma: İldeki tüm kamu ve özel kurum paydaşları, dijital haber paylaşımı ve dijital içerik üretiminde daha aktif olmalıdır. Bu, kurumlar arası bilgi akışını hızlandıracak ve şeffaflığı artıracaktır.

Kadın Kooperatiflerinin Desteklenmesi: Kadın kooperatiflerinin sayısı artırılmalı ve ürünlerini satabilecekleri satış yerleri çoğaltılmalıdır. Belediyenin yanı sıra farklı paydaşlar da bu imkanları sağlamalı ve bu tür girişimler ilçelere de yaygınlaştırılmalıdır.

Tanıtım Faaliyetlerinin Artırılması: Şehrin tanıtım faaliyetleri önemli ölçüde artırılmalıdır. Bu, Çorum'un sadece sanayi kimliğiyle değil, aynı zamanda kültürel, tarihi ve turistik değerleriyle de ön plana çıkmasını sağlayacaktır.

Meslek Lisesi Mezunlarının İstihdamının Kolaylaştırılması: Meslek Lisesi mezunu gençlerin sanayide istihdam edilme talepleri artırılmalı ve işverenlerin deneyim şartları biraz azaltılmalıdır. Bu, gençlerin mesleki eğitimlerini tamamladıktan sonra hızlıca işgücüne katılımını sağlayacaktır.

OSB'ye Raylı Sistem ve İndirimli Ulaşım: Çorum merkezden Organize Sanayi Bölgesi'ne (OSB) raylı sistem yapılmalıdır. Ayrıca, OSB çalışanlarına yönelik indirimli ulaşım imkanları sağlanarak, işe gidiş gelişleri kolaylaştırılmalıdır.

Sanayi Sektör Çeşitliliğinin Artırılması: Çorum sanayisinin tarım, değirmencilik ve makine gibi belirli alanlara sıkışıp kalmasının önüne geçilmeli, sektör çeşitliliği artırılmalıdır. Bu, ekonomik dayanıklılığı ve büyüme potansiyelini artıracaktır.

Yeterli Reklam ve Duyuruların Yapılması: Çeşitli alanlardaki teşvikler, destekler ve projeler hakkında yeterli reklam ve duyurular yapılmalıdır. Bu, ilgili kesimlerin bilgiye erişimini kolaylaştıracak ve katılımı artıracaktır.

Kurumsallaşma Çalıştayları ve Eğitimleri Düzenleme: Kurumsallaşma ile ilgili çalıştaylar, seminerler ve eğitimler düzenlenmelidir. Bu, özellikle aile şirketlerinin ve küçük ölçekli işletmelerin modern yönetim anlayışına geçişini destekleyecektir.

Yeni Mezunlara İstihdam Şansının Artırılması: Yeni mezunlara işgücü piyasasında daha fazla istihdam şansı tanınmalıdır. Sanayiciler, tecrübe şartlı istihdam bakış açısından uzaklaşmalı ve genç yeteneklere yatırım yapmalıdır.

Mesleki Eğitime Yönelik Teşvikler ve Ücret Düzenlemeleri: Mezun olduğu alanda çalışmaya devam eden öğrencilere teşvik primi ödemeleri yapılmalı ve ücret sınıflandırmaları düzenlenmelidir. Bu, mesleki eğitimi cazip hale getirecek ve nitelikli elemanların kendi alanlarında kalmasını sağlayacaktır.

Sektör Temsilcileri ve Eğitimciler Arası Toplantılar: Sektör temsilcileri ile sektör eğitimcileri arasında düzenli toplantılar yapılmalıdır. Bu toplantılarda sanayinin beklentileri, istenen öğrenci profili ve atölye düzenlemeleri gibi konular ele alınarak, sürdürülebilir eleman istihdamı için işbirliği geliştirilmelidir.

OSB'de Sosyal Donatı Alanlarının Artırılması: Organize Sanayi Bölgesi'nde temel ihtiyaçları giderecek beslenme alanları, marketler ve sosyal donatı alanları açılmalıdır. Bu, çalışanların yaşam kalitesini artıracak ve OSB'yi gençler için daha cazip hale getirecektir.

Üniversite Eğitimlerinin Genişletilmesi ve İletişim Ağlarının Geliştirilmesi: Üniversitenin il içi paydaşlara yönelik eğitimleri artırılmalı ve iletişim ağları güçlendirilmelidir. Bu, üniversite-sanayi işbirliğini ve bilgi transferini teşvik edecektir.

Sanayicinin Teşviklere Erişimi İçin Üniversite Desteği: Sanayicinin teşviklere ve desteklere daha kolay ulaşabilmesi için Hitit Üniversitesi Teknoloji Transfer Ofisi (TTO) aracılığıyla destekler artırılmalıdır. TTO, sanayicilere rehberlik ederek Ar-Ge ve inovasyon fonlarına erişimlerini kolaylaştırabilir.

OSB'de Kadın Çalışanlar İçin Kreş İmkanları: Organize Sanayi Bölgesi'nde çalışan kadınların çocukları için OSB içinde kreş imkanları tanınmalıdır. Bu, kadınların işgücüne katılımını destekleyecek ve ailelerin yükünü hafifletecektir.

Köylerden Kente Ulaşım İmkanlarının Artırılması: Belediye aracılığıyla köylerden şehirlere düzenli saatlerde ulaşım imkanları artırılmalıdır. Bu, köylerden kente göçün önüne geçmeye katkı sağlayarak kırsal nüfusun yerinde kalmasını teşvik edecektir.

Yetenek Testi Uygulamalarının Yaygınlaştırılması: Yetenek testi uygulamaları, tüm ilkokul ve ortaokul seviyelerinde yaygınlaştırılmalıdır. Bu, öğrencilerin ilgi ve yeteneklerine uygun mesleki ve akademik alanlara yönlendirilmesine yardımcı olacaktır.

Sürdürülebilir Şehirler ve Topluluklar

Sevinç SOYOCAK

Doç. Dr.

Hitit Üniversitesi

İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi

sevincozalp@hitit.edu.tr

Fatih CİNGÖZ

Arş. Gör.

Hitit Üniversitesi

İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi

fatihcingoz@hitit.edu.tr

1. Mevcut Durum ve Tespitler

Planlama ve Kurumsal Koordinasyon Eksiklikleri: Çorum kentinin uzun vadeli mekânsal gelişimini yönlendirecek kapsamlı bir stratejik plan bulunmamaktadır. Belediye, bakanlık birimleri ve bağlı kurumlar arasında mevzuat farklılıkları ve iletişim kopuklukları, planlama süreçlerinde eşgüdümü zayıflatmaktadır. Bu durum, kaynak kullanımında verimsizlik ve uygulamada süreklilik sorunları yaratmaktadır.

Kentsel Gelişim ve Dönüşümde Finansal ve Toplumsal Engeller: Deprem sonrası oluşan bütçe kısıtları, kentsel dönüşüm projeleri için gerekli finansal kaynaklara erişimi güçleştirmektedir. İmar planı onay süreçlerinde çoklu kurumsal yetkiler ve bölge müdürlüklerinin Çorum dışında bulunması, bürokratik süreçleri uzatmaktadır. Ayrıca, halkın mülkiyet duygusu, ekonomik kaygılar ve güvensizlik gibi nedenlerle dönüşüm projelerine karşı toplumsal direnç göstermesi, uygulamaların yavaşlamasına yol açmaktadır.

Ulaşım ve Trafik Sorunları: Hizmet alanlarının şehir merkezinde yoğunlaşması, artan araç sayısı ve alternatif güzergâhların yetersizliği, başta Gazi ve İnönü Caddeleri olmak üzere yoğun trafik sıkışıklığına neden olmaktadır. Toplu ulaşımın yalnızca otobüslerle sağlanması ve otopark alanlarının yetersizliği, kent içi hareketliliği olumsuz etkilemektedir.

Afet Yönetimi Kapasitesinin Zayıflığı: Afet bilinci ve hazırlık düzeyi hem kurumsal hem de toplumsal anlamda düşüktür. Afet sonrası kullanılacak barınma alanlarının şehir dışında konumlanması, olası bir kriz durumunda ulaşım ve lojistik sorunları doğurabilecek bir risk unsuru oluşturmaktadır.

Kültür ve Turizm Altyapısındaki Eksiklikler: Tarihi alanlarla (özellikle Boğazkale-Hattuşa) şehir merkezi arasındaki ulaşım güçlükleri, turizm potansiyelinin yeterince değerlendirilememesine neden olmaktadır. Konaklama tesislerinin yetersizliği, kültürel etkinliklerin duyurulmasındaki dağınıklık ve kütüphane sisteminin parçalı yapısı, kültürel altyapının verimliliğini azaltmaktadır.

Toplumsal Yapı ve Demografik Dinamikler: Toplumda sürdürülebilirlik bilinci ve kolektif sorumluluk anlayışı henüz yeterince gelişmemiştir. Kamu yararına

projelerde bireysel çıkarların öne çıkması, kent yönetiminde toplumsal katılımın zayıflamasına yol açmaktadır. Gençlerin eğitim, istihdam ve sosyal yaşam alanlarındaki sınırlı fırsatlar nedeniyle büyükşehirlerle yönelmesi, Çorum'un demografik sürdürülebilirliğini tehdit etmektedir.

2. Güçlü Yönler

Zengin Kültürel ve Tarihi Miras: Hitit Uygarlığı'nın başkenti Boğazkale (Hattuşa) ve çevresindeki arkeolojik alanlar, Çorum'un ulusal ve uluslararası ölçekte tanıtımında yüksek turizm potansiyeli yaratmaktadır.

Yerel Yönetimin Kentsel Dönüşümdeki Teşvik Yaklaşımı: Çorum Belediyesi'nin müteahhitlere ek pay sağlayarak kentsel dönüşümü teşvik etmesi, özel sektörün sürece katılımını artırmakta ve dönüşüm hızını olumlu yönde etkilemektedir.

Mevcut Kültürel Altyapı: Şehirde bulunan kütüphaneler, kültür merkezleri ve müzeler, uygun planlama ve dijital erişim stratejileriyle sosyal sermayeyi güçlendirme potansiyeline sahiptir.

Yönetmelik İsteklilik ve Yerel Katılım Potansiyeli: Belediye ve kamu kurumlarında sürdürülebilir şehircilik politikalarına yönelik farkındalık artmaktadır. Bu durum, yeni planlama modellerinin uygulanması için uygun bir kurumsal zemin sunmaktadır.

3. Zayıf Yönler

Kurumlar Arası Koordinasyon Eksikliği: Kurumların farklı mevzuatlar çerçevesinde bağımsız hareket etmesi, ortak veri tabanı ve bütünleşik planlama mekanizmalarının gelişmesini engellemektedir.

Stratejik Planlama ve Uzun Vadeli Perspektif Eksikliği: Kentsel büyüme, altyapı yatırımları ve çevresel koruma politikalarını bir arada ele alan kapsamlı bir stratejik planın bulunmaması, kentte parçalı ve reaktif uygulamalara yol açmaktadır.

Toplumsal Katılımın ve Kolektif Bilincin Zayıflığı: Halkın karar alma süreçlerine sınırlı katılım göstermesi, bilgi eksikliği ve bireysel çıkarların ön plana çıkması, ortak fayda üreten politikaların hayata geçirilmesini zorlaştırmaktadır.

Ulaşım ve Altyapı Sorunları: Alternatif yolların, toplu taşıma çeşitliliğinin ve otopark kapasitesinin yetersizliği, ulaşım sisteminin etkinliğini düşürmektedir.

Afet Bilinci ve Kriz Yönetimi Eksikliği: Afet hazırlık planlarının güncellenmemiş olması ve düzenli tatbikatların yapılmaması, şehri beklenmedik olaylara karşı kırılgan hale getirmektedir.

Genç Nüfusun Şehirden Ayrılma Eğilimi: Eğitim, istihdam ve sosyal imkanların sınırlılığı, gençlerin göç etmesine ve şehirde beşeri sermayenin zayıflamasına neden olmaktadır.

4. Fırsatlar

Kültür ve Turizmde Çeşitlenme Potansiyeli: Hattuşa ve Alacahöyük gibi ören yerleri ile gastronomi ve kırsal turizmin bütünleştirilmesi, kentin ekonomik çeşitliliğini artırabilir.

Akıllı Şehir ve Dijital Dönüşüm Yaklaşımları: Dijital planlama, akıllı trafik sistemleri ve veri temelli karar alma kültürüyle kentsel yönetim süreçlerinde verimlilik sağlanabilir.

Katılımcı Yönetişim Modeline Geçiş: Üniversite-belediye-STK işbirliğiyle karar süreçlerinin demokratikleşmesi, yerel yönetimin meşruiyetini ve etkinliğini artırabilir.

Sürdürülebilir Ulaşım ve Yeşil Alan Politikaları: Bisiklet yolları, elektrikli araç altyapısı ve yeşil koridor projeleri, hem çevresel sürdürülebilirliği hem de kent yaşam kalitesini destekleyebilir.

5. Tehditler

Plansız Kentsel Yayılma: Plansız yapılaşma, tarım alanlarının kaybına ve altyapı maliyetlerinin artmasına yol açmaktadır.

Finansal Kısıtlar: Merkezi kaynaklara bağımlı yatırım yapısı, yerel projelerin sürdürülebilirliğini zorlaştırmaktadır.

Demografik Dengesizlik: Genç nüfusun azalması, yaşlı nüfusun artması ve işgücü kaybı, uzun vadede ekonomik dinamizmi zayıflatma riski taşımaktadır.

Afet Riskleri ve İklim Değişikliği: Küresel iklim değişikliğinin etkileriyle artan su baskınları ve aşırı hava olayları, mevcut altyapı kapasitesini zorlamaktadır.

6. Çözüm Önerileri

Bütüncül Planlama ve Yönetişim:

- Kurumlar arası koordinasyonu sağlayacak ortak bir merkez veya platform oluşturulmalı; düzenli toplantılarla iş birliği güçlendirilmelidir.
- İmar süreçlerini hızlandırmak için ilgili bölge müdürlüklerinin Çorum'da şubeler açması ve süreçlerde dijital platformların kullanılması sağlanmalıdır.
- 2007 öncesi eski binaların tespitiyle başlayan ve en riskliden başlayarak teşvikler sunan "İstanbul Modeli" gibi kentsel dönüşüm uygulamaları değerlendirilmelidir.

Ulaşım ve Trafiğin Sürdürülebilirliği:

- Belediye hizmetleri, sağlık ve eğitim kurumları gibi merkezleri şehrin farklı bölgelerine dağıtan "dağıtılmış şehircilik" anlayışı benimsenmelidir.
- Şehir merkezine girmeden ulaşımı sağlayacak alternatif yollar geliştirilmeli,

akıllı trafik sistemleri ve "Park Et-Devam Et" sistemleri kurulmalıdır.

- Kapalı otoparkları daha uygun fiyatlı hale getirerek yol kenarı park etme alışkanlığı azaltılmalıdır.

Toplumsal Bilinç ve Katılım:

- İlkokuldan başlayarak sürdürülebilirlik, afet bilinci ve çevre konularında eğitimler verilmelidir.
- Kentsel dönüşüm gibi büyük projelerde halka şeffaf bilgi sunan, katılımı teşvik eden ve maddi destekler sağlayan süreçler tasarlanmalıdır.
- Kamu kurumları ve yetkililer, halkla sürekli iletişim halinde olmalı ve toplumsal sorumluluk bilinciyle hareket ederek örnek teşkil etmelidir.

Kültür, Turizm ve Sosyal Yaşam:

- Şehirdeki tüm kültürel etkinliklerin duyurulacağı merkezi bir web sitesi veya mobil uygulama gibi bir platform oluşturulmalıdır.
- Dağınık haldeki 5 kütüphanenin kaynakları, modern ve çok amaçlı tek bir merkezi kütüphanede birleştirilerek halk için bir bilinçlendirme ve sosyalleşme merkezine dönüştürülmelidir.
- Şehir merkezi ile tarihi alanlar arasındaki ulaşım imkanları iyileştirilmeli ve nitelikli otel yatırımları için teşvikler sağlanmalıdır.

Afet Yönetimi ve Güvenlik:

- Afetlere karşı detaylı ve güncel planlar hazırlanmalı, düzenli tatbikatlarla halkın ve kurumların hazırlık düzeyi artırılmalıdır.
- Afet durumunda kullanılacak barınma yerleri, ulaşımı kolay olacak şekilde şehir içinde veya yakınında yeniden konumlandırılmalıdır.

Demografik Sürdürülebilirlik:

- Gençlere yönelik nitelikli eğitim ve istihdam olanakları artırılmalı, sosyal ve kültürel ihtiyaçlarını karşılayacak yatırımlar yapılmalıdır.
- Gençlerin şehir yönetimine ve karar alma süreçlerine aktif katılımı teşvik edilmelidir.

Sonuç ve Değerlendirme

“Sürdürülebilir Yaşam ve Kent: Çorum” Çalıştayı, kent ölçeğinde sürdürülebilir kalkınmanın çok boyutlu dinamiklerini ele alarak, Çorum’un geleceğine yönelik bütüncül bir yol haritası sunmuştur. Çalıştay sürecinde ele alınan ekonomi, sağlık, eğitim, adalet, iklim, sanayi ve şehirleşme temaları, birbirinden bağımsız değil, aksine karşılıklı etkileşim içinde olan ve sürdürülebilir bir kent yaşamının inşasında birbirini tamamlayan yapısal unsurlar olarak değerlendirilmiştir. Bu yaklaşım, sürdürülebilirliğin yalnızca çevresel bir hedef değil, aynı zamanda sosyal adalet, ekonomik dayanıklılık ve yönetim kapasitesiyle doğrudan bağlantılı bütüncül bir dönüşüm süreci olduğunu göstermektedir.

Çorum özelinde sürdürülebilir kalkınmanın başarısı, yerel dinamiklerin doğru analiz edilmesine, mevcut kaynakların etkin kullanılmasına ve toplumsal katılımın kurumsallaştırılmasına bağlıdır. Bu bağlamda, çalıştayın ortaya koyduğu temel ilkeler arasında veri temelli karar alma kültürünün geliştirilmesi önemli bir yer tutmaktadır. Kentin planlama, altyapı, çevre ve sosyal politika alanlarında alacağı her kararın ölçülebilir, izlenebilir ve güncel verilere dayanması, kaynak israfını önleyecek ve etkili politika üretimini mümkün kılacaktır.

Bununla birlikte, katılımcı yönetim modelinin güçlendirilmesi, sürdürülebilir kalkınma sürecinin meşruiyetini ve etkinliğini artıracak bir diğer önceliklerdir. Yerel yönetimlerin, kamu kurumlarının, üniversitelerin, özel sektör temsilcilerinin ve sivil toplum kuruluşlarının birlikte politika üretme süreçlerine dâhil edilmesi, ortak aklın kurumsallaşmasına katkı sağlayacaktır. Böylece, kent politikaları yalnızca yukarıdan aşağıya planlama anlayışıyla değil, tabandan gelen ihtiyaç ve beklentileri içeren bir yapı çerçevesinde şekillenecektir.

Çalıştayın en dikkat çekici çıktılarından biri, üniversite-belediye-kamu-özel sektör-STK iş birliğinin kurumsallaştırılması gerekliliğidir. Bu çok paydaşlı yönetim modeli, bilimsel bilgi ile uygulama arasında köprü kurarak yenilikçi çözümlerin geliştirilmesini kolaylaştıracaktır. Üniversitelerin araştırma kapasitesi, belediyelerin uygulama deneyimi ve özel sektörün yatırım gücü bir araya geldiğinde, Çorum’un sürdürülebilir kalkınma vizyonu somut projelere dönüştürülebilecektir. Bu bağlamda, kent için önerilen politikaların yalnızca çevre yönetimiyle sınırlı kalmayıp; enerji verimliliği, döngüsel ekonomi, dijital dönüşüm, toplumsal refah ve kültürel sürdürülebilirlik gibi alanları da kapsamı önem taşımaktadır.

Ayrıca, sürdürülebilirlik vizyonunun sürekliliği için kısa, orta ve uzun vadeli hedeflerin açık biçimde tanımlanması ve bu hedeflere ilişkin düzenli izleme ve raporlama mekanizmalarının oluşturulması gerekmektedir. Bu mekanizmalar, performans göstergeleri üzerinden ilerlemenin değerlendirilebilmesini, güçlü ve zayıf alanların nesnel biçimde belirlenmesini ve politika güncellemelerinin kanıta

dayalı biçimde yapılmasını mümkün kılacaktır.

Sonuç olarak, “Sürdürülebilir Yaşam ve Kent: Çorum” Çalıştayı, kentin geleceğine dair yalnızca bir vizyon belgesi değil, aynı zamanda sürdürülebilir bir yaşam modelinin temellerini ortaya koyan stratejik bir çerçeve sunmaktadır. Çalıştayı ortaya koyduğu analizler ve öneriler, Çorum’un çevresel, ekonomik ve toplumsal direncini artıracak; kentte yaşam kalitesini yükseltecek uzun vadeli bir dönüşüm sürecinin habercisidir. Bu dönüşümün sürdürülebilir biçimde ilerleyebilmesi ise, veriye dayalı yönetim, paydaşlar arası eşgüdüm, toplumsal farkındalık ve sürekli öğrenme kültürünün yerleşmesine bağlıdır.

